

Groenstructuurplan Utrecht

Stad en land verbonden

mei 2007

Groenstructuurplan Utrecht

Stad en land verbonden

mei 2007

Colofon

Opdrachtgever (ambtelijk)

Martin Versteegh, SO

Projectmanagement

Jan Willem van Zeijl, SO

Werkteam

Johanna Sinnema,	Programmabureau, SW
Rob Tiemersma,	Verkeer en Vervoer, SO
Frank Samsen,	Milieu en Duurzaamheid, SO
Marjolein Hillege,	Stedenbouw en Monumenten, SO

Projectteam

Marja Manders,	Welzijnszaken, DMO
Andrea Berghuizen,	Programmabureau, SW
Ina Massop,	Programmabureau, SW
Anne Martine Cox,	Milieu en Duurzaamheid, SO
Han Beumer,	Stedenbouw en Monumenten, SO
Mieke van der Spek,	Verkeer en Vervoer, SO
Rob Hendriks,	Projectbureau Leidsche Rijn
Jeroen de Leede,	Accountprogramma management, SO

Tekeningen

HOLandschapsontwerp, Heerenveen
Theo van Leur Architectuurpresentaties, Amersfoort
Cad-Unit Stedenbouw en Monumenten, SO

Fotografie

Wim van Velzen, Veenendaal
Anton van Daal, Westzaan

Grafische realisatie

CAD-Unit Stedenbouw en Monumenten, SO

Drukwerk

Van Amerongen, Amersfoort

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Kader	7
1.3	Doel	9
1.4	Status van dit plan	9
1.5	Opbouw van de nota	9
2	Bestaand stedelijk groen	10
2.1	Onderdelen van het stedelijk groen	10
2.2	Samenhang in het stedelijk groen	16
3	Evaluatie en analyse 1990 - 2030	22
3.1	Knelpunten bij ontwikkeling en beheer: 1990 - 2006	22
3.2	Uitbreidingen en verbeteringen: 1990 - 2007	22
3.3	Maatschappelijke ontwikkelingen na 2007	24
3.4	Afstemming tussen overheden: 2007 - 2015	26
3.5	Samenwerking binnen Utrecht	26
4	Visie op 2030	28
4.1	Ambities tot 2030	28
4.2	Visie op stedelijk groen in 2030	30
4.3	Afwegingskader voor groen	32
4.4	Afstemming met beheer	32
5	Programma met prioriteiten tot 2011	33
5.1	Uitvoeringsstrategieën voor stedelijk groen	33
5.2	Programma	33
5.3	Prioriteiten tot 2011	34
5.4	Financiering	34

Samenvatting

Dit Groenstructuurplan Utrecht is een uitwerking van motie 2004/M86 van de gemeenteraad. Het plan dient voor het behoud en de ontwikkeling van de kwaliteiten van het stedelijk groen als onderdeel van een kwalitatief hoogstaand woon- en vestigingsklimaat.

In het plan is een geactualiseerde visie op de stedelijke groenstructuur in 2030 opgenomen. Deze visie is gebaseerd op de ecologische, recreatieve, cultuurhistorische en ruimtelijke samenhang in het stedelijk groen in en om Utrecht.

Voor de realisatie van de visie is nadrukkelijk gekeken naar de acties van de gemeente en van externe partijen voor de korte termijn (2006 - 2011). De meest kansrijke en belangrijke onderdelen voor ontwikkeling van de groenstructuur zijn:

- drie grote (1.250 hectare) groengebieden grenzend aan de bebouwde kom;
- het Leidsche Rijn Park als groot binnenstedelijk groengebied;
- het versterken van het groen in wijken van het grotestedenbeleid.

Bovenstaande onderdelen zijn de prioriteiten in de ontwikkeling van een groenstructuur. In het Collegeprogramma 2006 - 2011 is nieuw geld gereserveerd voor de uitvoering van het Groenstructuurplan. Dit vergroot de sturing op groene projecten, maakt de uitvoering van prioriteiten mogelijk en verzorgt de noodzakelijke cofinanciering in externe projecten.

Het behoud van het stedelijk groen en de ontwikkeling van een groenstructuur wordt mogelijk door de inzet van de onderstaande instrumenten:

- een afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkeling bij stedelijk groen;
- uitvoering van een programma voor de groenstructuur;

De bewoners van Utrecht kunnen straks gemakkelijker naar buiten; naar het nieuwe groen aan drie kanten van de bebouwde kom. De bewoners van Kanaleneiland, Lombok, Rivierenwijk, Dichterswijk, Zuilen, Ondiep, Leidsche Rijn, Vleuten en De Meern krijgen bovendien beter groen in hun woonomgeving. Het stedelijk groen blijft zo één van de belangrijkste kwaliteiten van Utrecht en blijft bijdragen aan een goed woon- en vestigingsklimaat.

Lezers met weinig tijd lezen de conclusies aan het begin van elk hoofdstuk en bovenaan de onderliggende onderdelen.

1 Inleiding

Afb. 1.1

Gemeentelijk groen

1.1 Aanleiding

Het stedelijk groen is verweven met fortten, landgoederen, rivieren en met de omringende landschappen. Deze landschappen reiken via de Vecht, de Kromme Rijn en het Leidsche Rijn Park tot in de bebouwde kom van Utrecht. Op het grondgebied van Utrecht liggen twee van de vijf groene monumenten in Nederland. Al dit groen zorgt aldus voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat en is één van de parels van Utrecht. Het stedelijk groen is vandaag en morgen van groot belang voor Utrecht.

Het Groenstructuurplan uit 1990 en de Kadernota Stadsnatuur uit 1998 zijn eerdere beleidsnota's voor het groenbeleid. Dit beleid is niet langer toegesneden op de actuele situatie (zie paragraaf 3.1). In de Structuurvisie Utrecht 2015 - 2030 is het groen alleen globaal verankerd. In de raadsvergadering van 1 juli 2004 heeft het College de motie overgenomen waarin verzocht is een actualisatie van het Groenstructuurplan uit 1990 op te stellen. De behandeling van de Structuurvisie en de motie van de Gemeenteraad zijn daarmee samen de aanleiding voor de actualisatie van het Groenstructuurplan.

1.2 Kader

Stedelijk groen

Het Utrechtse groen is in deze nota onderscheiden in:

- het stedelijk groen vanwege de grote betekenis voor het woon- en vestigingsklimaat in Utrecht (zie figuur 1.1). Het stedelijk groen kenmerkt zich door de forse maten, de onderlinge samenhang en door een stapeling van kwaliteiten en functies;
- het overige groen, dat voornamelijk bestaat uitwijk- en buurtgroen en straatbomen (zie figuur 1.2). Dit groen is voornamelijk van belang voor de kwaliteit van de directe woonomgeving.

Afb.1.2

Wijk- en buurtgroen

Het Utrechtse groen bestaat in deze opvatting uit een raamwerk van stedelijk groen met daartussen groene invullingen op wijk- en buurtniveau. Het Groenstructuurplan is een Structuurplan voor het stedelijk groen.

Afb. 1.3
Bomen en bomenlanen

Waarden

Het stedelijk groen is belangrijk voor de waardering en beleving van Utrecht. De belangrijkste waarden van het stedelijk groen zijn de vestigingsfactor voor mensen en bedrijven, de recreatieve of gebruiksfunctie, de sociaal-psychologische functie en het positieve effect op de gezondheid van mensen, het milieu en de natuur (zie figuur 1.3).

In dit Groenstructuurplan ligt het accent op de recreatieve gebruiksfunctie en de natuurfunctie.

Gebied

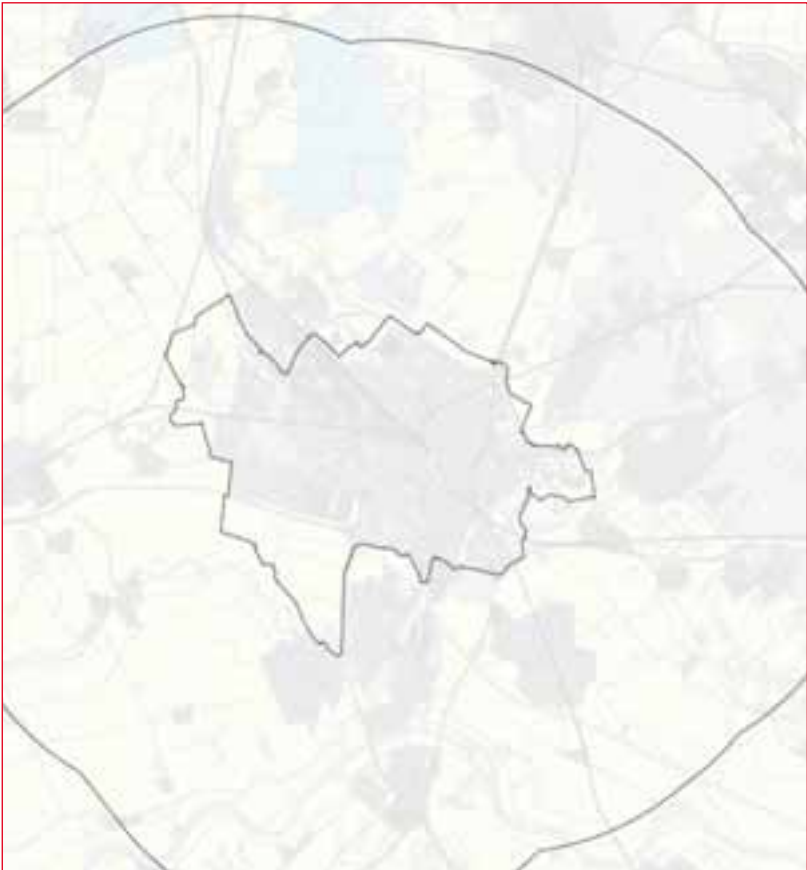
Het Groenstructuurplan is afgestemd op het beleid voor het groen in en om de stad (GIOS). Dit beleid omvat het gebied tot circa 10 kilometer van Utrecht (zie figuur 1.4). Binnen deze afstand is groen voor inwoners van Utrecht in potentie te voet en per fiets bereikbaar voor hun recreatie. Het Groenstructuurplan omvat het stedelijk groen binnen de gemeentegrenzen.

Tijdhorizon

Het Groenstructuurplan Utrecht beslaat de periode tot 2030. Deze periode komt overeen met de tijdshorizon van de Structuurvisie Utrecht. Voor deze periode zijn ambities aangegeven, is een visie ontwikkeld en zijn te ontwikkelen onderdelen van de groenstructuur benoemd.

De uitvoering van het Groenstructuurplan wordt uitgewerkt in een separaat document “Meerjaren Groenprogramma 2007 - 2011”.

Afb. 1.4
Grondgebied en studie-
gebied van het
Groenstructuurplan

Afb. 1.5

Waarden van groen-,
woon- en vestigings-
klimaat, natuur, recreatie
en gezondheid

1.3 Doel

Het doel van het Groenstructuurplan is drieledig:

1. een samenhangende ruimtelijke, ecologische en recreatieve visie op het stedelijk groen in 2030 formuleren;
2. het bestaande stedelijk groen beschermen, verbeteren en de samenhangende structuur verder ontwikkelen;
3. kansen vergroten op externe samenwerking in het groen.

1.4 Status van dit plan

Het Groenstructuurplan vervangt het vorige Groenstructuurplan (1990), de Kadernota Stadsnatuur (1998) en is een verdere invulling voor het groen in Utrecht volgens de Structuurvisie Utrecht 2015 - 2030. In de voorgaande beleidsplannen zijn naast de beleidslijnen ook veel gegevens opgenomen. Bruikbare informatie wordt ook in de toekomst vanzelfsprekend gebruikt.

Het Groenstructuurplan wordt in een volgende stap uitgewerkt naar plannen voor het wijk- en buurtgroen. Het College heeft inmiddels opdracht gegeven om een aparte visie voor de bomen en de bomenlanen in Utrecht te ontwikkelen. Uiteindelijk omvatten deze plannen en visies het geheel aan Utrechts groen.

1.5 Opbouw van de nota

Het Groenstructuurplan bestaat uit vijf hoofdstukken:

- een inleiding;
- een inventarisatie van onderdelen en samenhang in het stedelijke groen;
- een evaluatie van voorgaand beleid en de analyse van nu en de toekomst;
- de visie op de stedelijke groenstructuur in 2030;
- de ontwikkeling van de stedelijke groenstructuur met prioriteiten tot 2011.

2 Bestaand stedelijk groen

Utrecht ligt als enige grote stad in de Randstad te midden van drie verschillende landschappen. Dat biedt bewoners van Utrecht veel keus om buiten te recreëren. Het groen in Utrecht is behoorlijk evenwichtig over het grondgebied verspreid. De landschappelijke structuren, de landgoederen, de stadsparken, de begraafplaatsen, de forten, de volkstuinen en de sportparken bieden bewoners en bezoekers van Utrecht oriëntatie, variatie, ruimte en buitenbeleving. De elementen in stedelijk groen in Utrecht hebben bovendien een ecologische, recreatieve en cultuurhistorische samenhang. Deze bestaande onderdelen met hun verschillende kwaliteiten en de samenhang in het groen zijn het koesteren en het beschermen meer dan waard.

Het functioneren van de onderdelen van het stedelijk groen is sterk afhankelijk van de onderlinge verbindingen, van de omringende verkeersinfrastructuur en van de relatie met de omringende landschappen. De verdubbeling van het grondgebied van Utrecht in 2000 heeft grote effecten op de bereikbaarheid van het stedelijk groen en van de omringende landschappen. Deze effecten zijn het grootst voor de bewoners van de wijken van het Grote Steden Beleid, van Leidsche Rijn en van Vleuten en De Meern.

2.1 Onderdelen van het stedelijk groen

2.1.1 Landschappen in en om Utrecht
Utrecht ligt op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug, het Rivierenlandschap en het Slagenlandschap. Elk van deze landschappen zijn op verschillende wijze opgenomen in de ruimtelijke opbouw van Utrecht. Het groen langs de Kromme Rijn, de Hollandse IJssel en de Vecht bevat nog restanten van het oorspronkelijk landschap. En ondersteunt dit groen de ruimtelijke structuur in Utrecht en biedt variatie en oriëntatie aan bewoners (zie figuur 2.1). De relatie met de landschappen is in Leidsche Rijn opnieuw uitgebuit om dit nieuwe stadsdeel unieke kenmerken mee te geven.

De Utrechtse Heuvelrug

Een landijsgletsjer uit het Noorden stuwde 150.000 jaar geleden grote hoeveelheden grond door ons land tot de stuwwal van de Utrechtse heuvelrug. De bosrijke heuvelrug daalt van Amersfoort en Zeist tot bij De Uithof en Groenekan. De uitlopers en randen van de heuvelrug zijn te herkennen aan de kleine weiden die door bospercelen worden omzoomd. De afwisseling van kleine en

grote ruimtes, lange en korte zichtlijnen creëert een prachtig decor, goed zichtbaar vanaf de verschillende wegen en paden door het gebied.

Rivierenlandschap

De rivieren zijn de landschappelijke structuren in Utrecht bij uitstek. Vanaf de binnenstad begeleidt de Kromme Rijn recreanten naar het buitengebied. Langs de Vecht in Overvecht is het buitengebied al zichtbaar. In de nieuwe wijk Leidsche Rijn wordt binnenkort de voormalige Oude Rijn opgegraven als Viking Rijn. Die oude rivierloop is straks één van de beelddragende van het Leidsche Rijn Park. De rivieren zijn met de aanliggende oevers, landgoederen en buitenplaatsen de voornaamste, doorgaande groenblauwe structuren. Deze continuïteit is zowel in ruimtelijk, recreatief en ecologisch perspectief een belangrijke kwaliteit.

Slagenlandschap

In het noorden en zuidwesten van Utrecht is het land vanaf de 11e eeuw loodrecht op de Vecht, de Oude Rijn, de Hollandsche IJssel en de Lek in “slagen” ontgonnen. De verkavelingen direct ten noorden van Overvecht zijn door hun lengte volstrekt uniek in de wereld. De basis van het Slagenlandschap zijn ook nu nog gave eenheden: de Ruigenhoekse dijk, de Anthoniedijk, de Nederlandse weg en de Meerndijk. De enorme openheid, de weidse horizon, het grote percentage water en de langgerekte kavelstructuur zijn belangrijke ruimtelijke kenmerken van het Slagenlandschap.

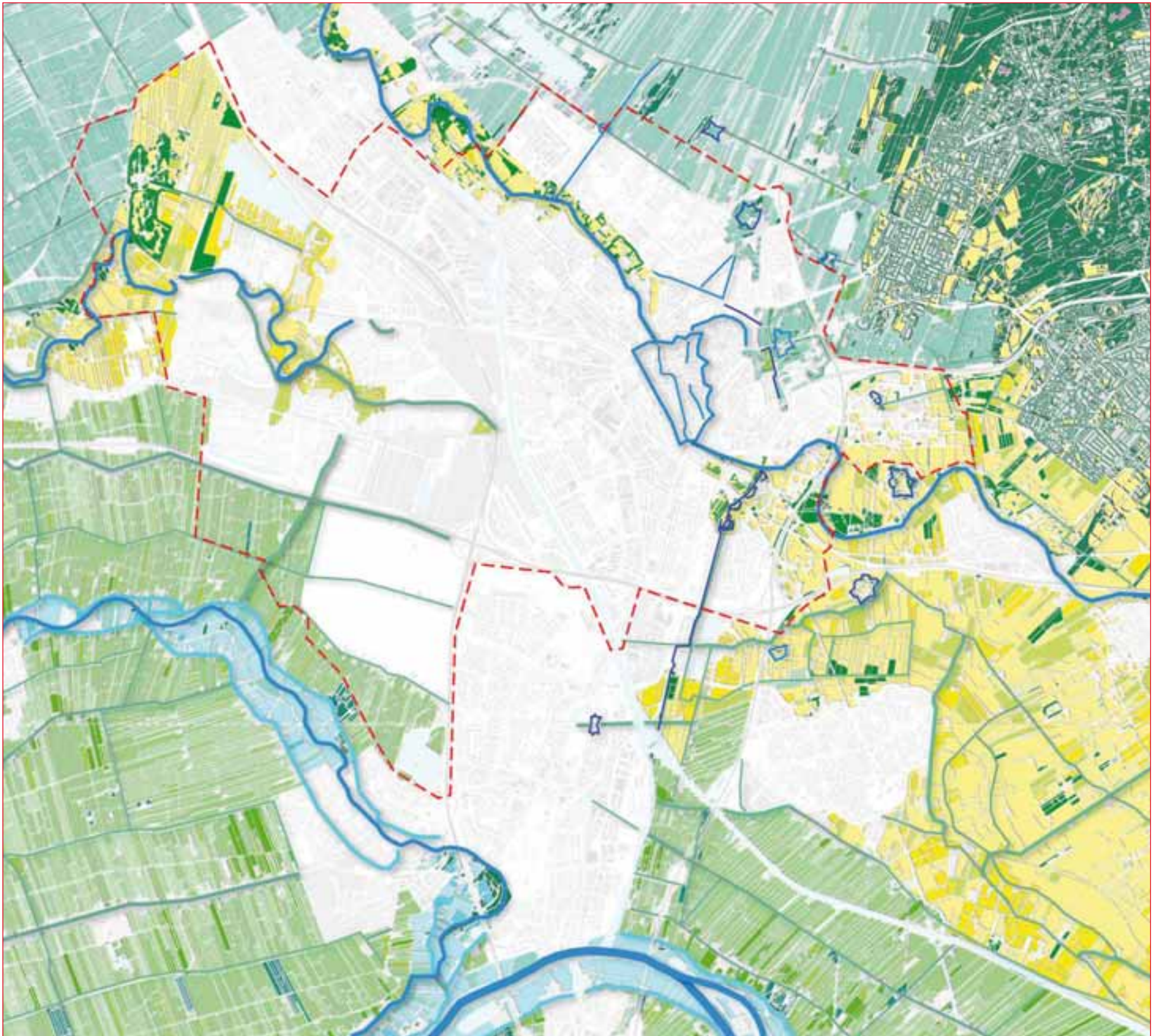
Afb. 2.1 (rechterpagina)

Landschappen in en om Utrecht

LEGENDA

	heuvelrug
	slagenlandschap veengebied
	slagenlandschap komgronden
	rivierenlandschap stroomruggen
	rivieren plus uiterwaarden of bedijkte rivieren
	rivier, kanaal, inundatiekanaal, gracht en singel
	ontginningslint
	dijk / achterkade
	rivierdijk

Landschappen in en om Utrecht

2.1.2 Gebieden stedelijk groen

Landgoederen

De landgoederen zijn vanwege hun ouderdom, inrichting en oppervlakte substantiële onderdelen van de groenstructuur van Utrecht. De verwevenheid tussen landschap, cultuurhistorie en archeologische waarden maakt deze landgoederen waardevol. De omvang van de landgoederen biedt ruimte aan veel bewoners die op zoek zijn naar een buitenbeleving.

Haarzuilens is in 1898 aangelegd en is sinds 2000 in bezit van Natuurmonumenten. Het landgoed (372 hectare) bestaat uit een ensemble van wellicht het grootste kasteel van Nederland, bijbehorende tuinen, een brinkdorp en een landschapspark. Aansluitend aan het landgoed is het terrein van Golfclub De Haar gelegen.

De aanleg van de landgoederen Rhijnauwen, Oud-Amelisweerd, Nieuw-Amelisweerd is in 1765 begonnen. De landgoederen liggen sinds 1857 op het grondgebied van de gemeente Bunnik. De gemeente Utrecht werd in 1964 eigenaar van de 300 hectare aan landgoederen bij haar oostgrens. De landgoederen aan de oostkant van Utrecht worden jaarlijks door meer dan 1,25 miljoen bezoekers bezocht.

Stadsparken

De stadsparken weerspiegelen de ontwikkeling van Utrecht (zie figuur 2.2). De variatie in ontstaan, inrichting en omgeving biedt de bewoners van Utrecht veel variatie en mogelijkheden tot ontspanning. Parken zijn bij uitstek openbare ruimtes waar mensen elkaar ontmoeten, vertrouwd raken met elkaar en met hun omgeving. Parken zijn de groene parels van Utrecht en worden dan ook hoog gewaardeerd door bewoners.

De oudste parken in Utrecht zijn de zogenaamde klassieke parken met kenmerken van de Engelse landschapstijl, veelal aangelegd tussen 1880 en 1935; het Zocherplantsoen, het Wilhelminapark, het Julianapark en het Park Oog in Al. Monumentale bomen, glad geschoren gazons, gebogen paden en waterlijnen bepalen het beeld van deze wandel- en kijkparken.

In de jaren ´60 van de 20e eeuw zijn grote parken aangelegd die functioneren voor een hele wijk: park Transwijk, park de Gagel en park de Watertoren. De centrale ligging in de wijk en de maximale bereikbaarheid zijn bepalend voor de locatie van

het park. De parken zijn volledig verweven met de bebouwing.

In de jaren ´70 ontstond een streven naar meer differentiatie en naar een natuurlijke begroeiing. De aangelegde parken worden dan meer beschouwd als natuur of als landschap dat tegen verandering wordt beschermd. Het Beatrixpark en park de Koppel vertegenwoordigen deze periode. In de serie natuurparken horen ook Bloeyendaal en het Vechtzoompark. De parken ontleen hun karakter aan de ligging aan het water, nabij een cultuurhistorische element en aan de natuurlijke begroeiing, het reliëf en het gebogen padenverloop.

Het in 1998 aangelegde Griftpark is vooral multifunctioneel. Voor iedere doelgroep zijn interessante onderdelen aanwezig; van natuurliefhebbers tot hiphoppende skaters. De parken in Leidsche Rijn zijn aan het eind van de 20e en aan het begin van de 21e eeuw op bijzondere plaatsen aangelegd. Zo liggen de beschermde archeologische vindplaatsen in de ondergrond van Park de Grauwert en van het Klein en Groot Archeologie Park. Het Waterwinpark heeft een belangrijke functie voor de drinkwatervoorziening en het Park Hoge Weide was ooit een stortplaats voor puin en bouwafval.

Begraafplaatsen, volkstuinen, sportterreinen en forten De begraafplaatsen, volkstuinen, sportterreinen en forten zijn onderdelen van het stedelijk groen aan de randen van de bebouwde kom. De terreinen zijn vaak beperkt toegankelijk voor bezoekers. De doorgaande routes naar het groen om Utrecht stuiten vaak op deze besloten terreinen. De betekenis van deze terreinen is vooral gelegen in het ruime, onbebouwde oppervlak, in de buitenbeleving van de gebruikers en in de ecologische en landschappelijke waarden van de randen. Deze groene stroken omgorden de terreinen en complexen en zijn (potentiële) verbindingen met andere delen van het stedelijk groen.

Begraafplaatsen

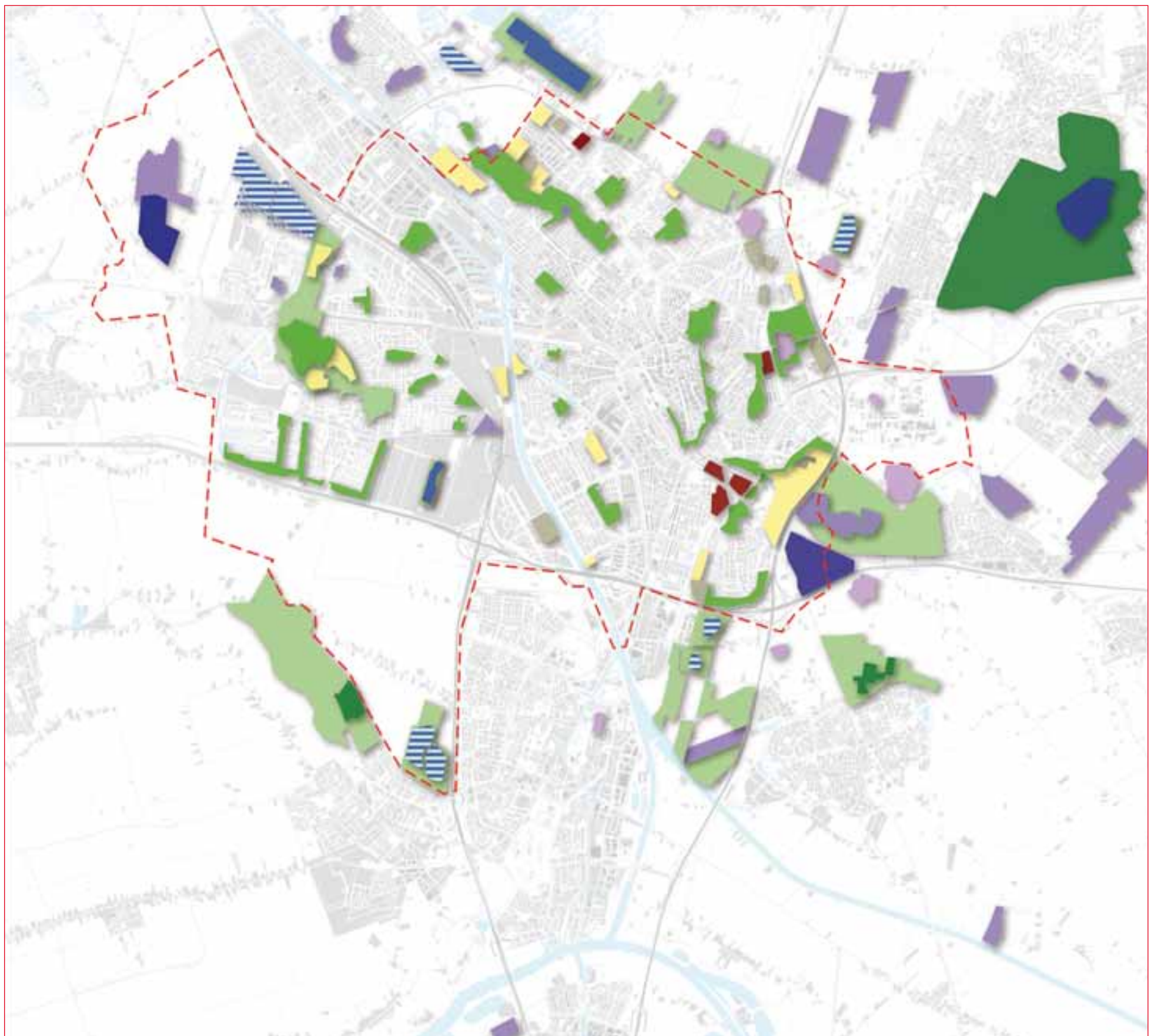
Utrecht kent vier algemene begraafplaatsen, met een totaaloppervlak van circa 120 hectare. Soestbergen werd rond 1830 aangelegd door tuinarchitect J.D. Zocher en is één van de oudste begraafplaatsen van Nederland. Dit rijksmonument is feitelijk een karaktervol park, waar zich ook een unieke grafheuvel bevindt. Begraafplaats Kovelswade is eveneens een rijksmonument en is in 1904 aangelegd. Tolsteeg is een begraafplaats uit de jaren ´30 van de vorige eeuw. Hier zijn

Afb. 2.2 (rechterpagina)

Stedelijk groen in Utrecht

Gebieden stedelijk groen in Utrecht

de ruime grafvlakken met hagen omzoomd. De ‘jongste’ begraafplaats van Utrecht is Daelwijk met een strakke, moderne inrichting van het eind van de jaren ´60.

Volkstuinen

De volkstuincomplexen (totaal 50 hectare) bestaan uit drie soorten tuinen; nutstuin, siertuin en gemengde tuin. De gemeente Utrecht heeft 1.500 volkstuinen ingericht voor het plezier van duizenden bewoners. De volkstuinen zijn vaak ook voor bezoekers toegankelijk, van zonsopgang tot zonsondergang.

Sportparken

De sportparken zijn vooral te vinden aan de stadsranden met belangrijke concentraties in Oost (Maarschalkerweerd) en Noordwest (Zuilen). De sportparken bij de rijksweg A2 worden momenteel verplaatst en ook uitgebreid als gevolg van de bouw van Leidsche Rijn. De Gemeente beheert 22 sportparken en bezit hiervoor circa 200 hectare grond.

Forten

De forten in Utrecht zijn afzonderlijke onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (zie paragraaf 2.2.3). De forten aan de Klop, de Gagel, Blauwkapel, de Bilt, Hoofddijk, Vossegat en de Lunetten liggen nu binnen de bebouwde kom. De forten Ruigenhoek, Voordorp, Rhijnauwen, Vechten en het Hemeltje liggen buiten het grondgebied van Utrecht. De forten zijn anno 2007 vaak geïsoleerde en verborgen elementen in het stedelijk weefsel van Utrecht.

2.1.3 Verbindingen

De radialen, oevers en bermen zijn voor het stedelijk groen van belang vanwege hun potentie om vlakken in het groen te verbinden en om continue lijnen in de groenstructuur te verzorgen (zie paragraaf 2.1.2.). De grote, lange maat van de oevers langs de kanalen biedt bovendien oriëntatie, herkenning en geeft een gevoel van ruimte en samenhang. Bewoners, dieren en planten kunnen zich langs de oevers van de rivieren en de kanalen verplaatsen. De groene verbindingen in Utrecht zijn nu nog slechts ten dele als doorgaande lijnen aanwezig.

Radialen

Rond 1570 was Utrecht geconcentreerd binnen een omwalling en reikte een radiaal patroon van zeven handelswegen en waterwegen naar buiten (zie figuur 2.3). De historische toegangswegen

verbinden binnen- en buitengebied en kunnen samen een duidelijk structuur aan Utrecht geven. De huidige samenhang van iedere radiaal, de eenduidigheid van het profiel en wegbeplantingen is evenwel gering.

Stadslanen

In 1924 maakte Berlage in het uitbreidingsplan bewust van het groen een beeldend onderdeel van de doorgaande routes die hij als ringen in Utrecht ontwierp. Een herkenbare doorgaande boombeplanting (bv. Prins Bernhardlaan) geeft de weg namelijk meer allure en karakter. In het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan van 2005 (GVVP) is aangegeven dat de ontwikkeling van radiale verbindingswegen opnieuw belangrijk wordt. Het belang van de stadslanen is vooral de ruimtelijke samenhang en oriëntatie voor bewoners en bezoekers. Deze lanen worden uitgewerkt in de te verschijnen bomenvisie. Bij de Maliebaan en de Rijn-Kennemerlaan vallen daarentegen meerdere kwaliteiten samen. Deze lanen dragen bij aan het groene imago van Utrecht, zijn cultuurhistorisch waardevol én zijn bruikbaar als recreatieve routes.

Oevers van kanalen en gekanaliseerde rivieren

Utrecht ligt op een kruispunt van de Kromme Rijn, de Vecht, de Leidsche Rijn en de Hollandse IJssel. Deze rivieren bieden met hun oevers continue groene lijnen door een stenige omgeving. Belangrijk bij deze oevers is de geleidelijke gradiënt tussen water en land. De inrichting van de oevers langs de kanalen is verschillend. De Leidsche Rijn en een deel van de Vecht zijn in de 17e eeuw gekanaliseerd en voorzien van een harde beschoeiing en hooggelegen oevers. De oevers langs het Merwedekanaal (einde 19e eeuw) en het Amsterdam-Rijnkanaal (midden 20e eeuw) zijn later op een vergelijkbare wijze ingericht.

Spoorbermen

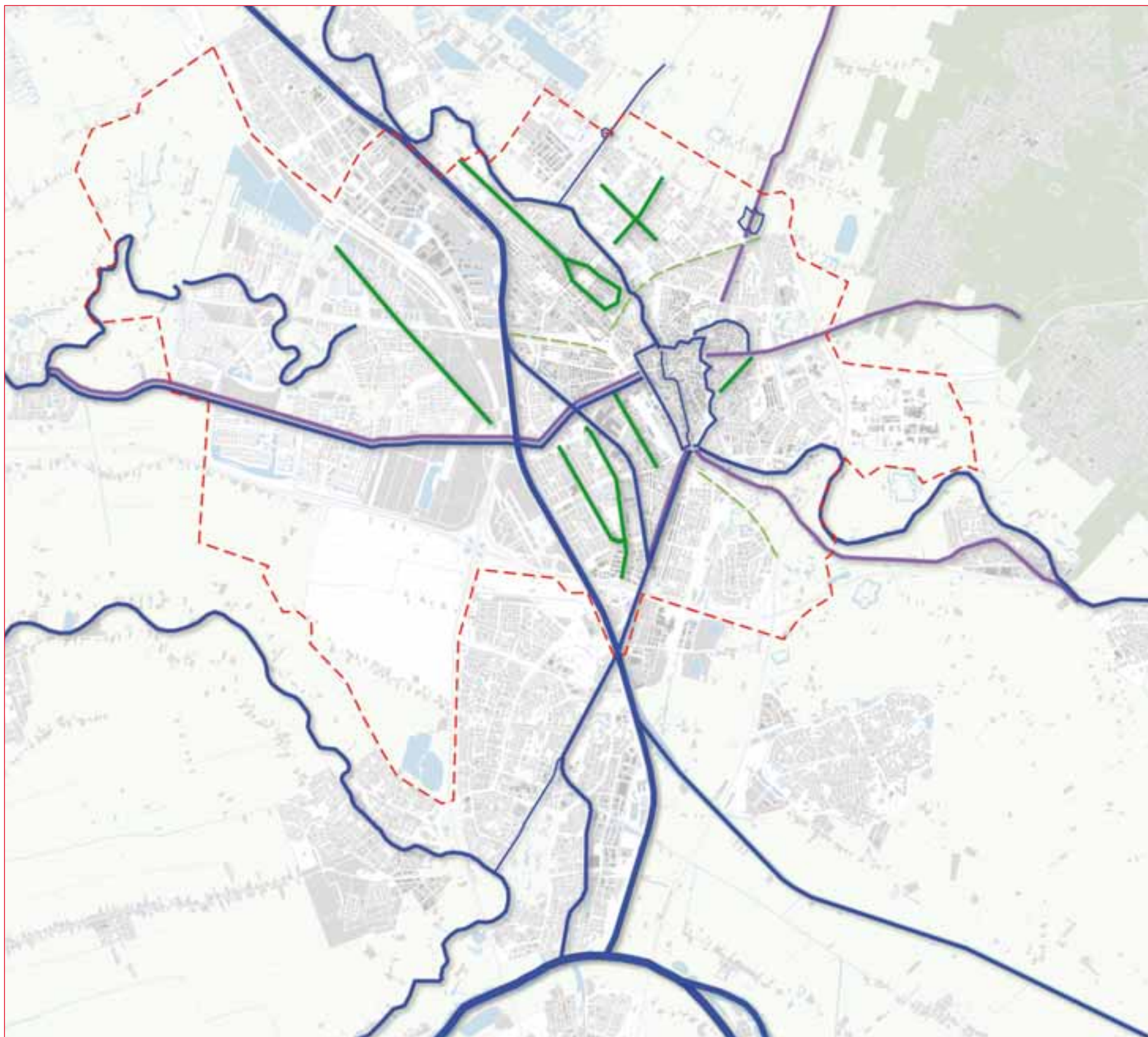
De spoorlijnen hebben vaak een brede strook groen tussen bebouwing en spoorbaan. Vele reizigers zien Utrecht vanuit de trein. Het groen langs de spoorlijnen naar Den Haag, Rotterdam, Amersfoort, Arnhem en Den Bosch biedt deze reizigers en de aanliggende bewoners aantrekkelijke beelden. Tevens bieden de bermen van de spoorlijnen mogelijkheden om groene verbindingen tot stand te brengen.

Afb. 2.3 (rechterpagina)

Verbindingen in het stedelijk groen

Verbindingen in het stedelijk groen

2.2 Samenhang in het stedelijk groen

Het stedelijk groen ontleent niet alleen zijn waarde en betekenis voor Utrecht van de afzonderlijke onderdelen. De kwaliteit van het stedelijk groen neemt ook toe als de samenhang toeneemt. In Utrecht zijn namelijk grote potenties voorhanden voor een betere samenhang tussen groen en natuur, ecologie, recreatie en cultuurhistorie. Deze samenhang in het groen in Utrecht is grotendeels nog in ontwikkeling en is een belofte voor de toekomst.

2.2.1 Natuur en ecologie

De maatschappelijke waarde van het stedelijk groen is sinds de jaren negentig steeds meer bepaald door de aanwezige mate van natuurlijkheid. Natuurlijkheid in het groen wordt gezien als een essentieel onderdeel van een duurzame stad. Het groen brengt de vogels en de vlinders op het balkon of in de achtertuin. De kansen voor de stadsnatuur stijgen als de samenhang van het groen en het oppervlaktewater en de oppervlakten van het groen toenemen.

Het stedelijk groen bestaat uit plaatsen waar dieren en planten in onderlinge samenhang hun levenscyclus voltooien, waar planten groeien en bloeien en waar dieren rusten, nestelen en eten zoeken. In de bebouwde kom zijn het groen van de parken en het oppervlaktewater de belangrijkste dragers van natuurwaarden. Het park Bloeyendaal en het Beatrixpark zijn voorbeelden van gebieden die speciaal voor de stadsnatuur zijn ingericht (zie paragraaf 2.1.2). Daarnaast zijn de begraafplaatsen, de forten en de vele kleinere eenheden essentiële gebieden voor de stadsnatuur.

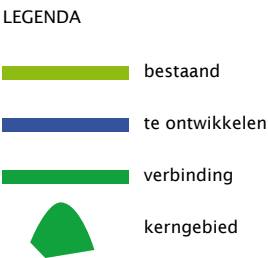
De spoorbermen, de volkstuinten, de oevers van de rivieren en de randen van de sportcomplexen bieden mogelijkheden voor planten en dieren om zich door Utrecht te verspreiden. Doorgaande ecologische verbindingen zijn evenwel sporadisch in Utrecht aanwezig (zie figuur 2.4). Spoorlijnen, kanalen, rivieren en wegen zijn nu nog vaak barrières in de routes voor planten en dieren.

Het samenstelsel van de meest waardevolle natuurgebieden (kerngebieden) en de groene verbindingen is de ecologische hoofdstructuur van de provincie Utrecht. De aansluiting van het groen in Utrecht met de landschappen buiten Utrecht vergroot de interactie tussen planten en dieren uit Utrecht en haar omgeving (zie figuur 2.4). Deze verbindingen bieden planten en dieren de moge-

lijkheid om Utrecht te verkennen en te bewonen. Ook leidt het verminderen de barrièrewerking van de wegeninfrastructuur rond Utrecht.

De belangrijkste kerngebieden voor de stadsnatuur in Utrecht zijn: de Vecht, delen van het Noorderpark, Amelisweerd, de polder Buitenweg, Haarzuilens en een gedeelte van de Heicopsche polder. De samenhang tussen de stadsnatuur in de gemeente en de ecologische kerngebieden in de provincie ontbreekt nog grotendeels.

Afb. 2.4 (rechterpagina)
Ecologische samenhang
(basis: provinciale ecologische hoofdstructuur)

Ecologische samenhang

2.2.2 Gebruik en recreatie

Het stedelijk groen wordt steeds intensiever door de bewoners van Utrecht gebruikt. Het stedelijk groen staat onder druk van een groeiend aantal inwoners en bezoekers. Ook de verdubbeling van het grondgebied in 2000 veroorzaakte grotere afstanden en meer barrières naar het groen binnen en buiten Utrecht. Deze knelpunten gelden met name voor de wijken van het Grote Steden Beleid (GSB) en voor Leidsche Rijn.

Het groen in de stad is primair van en voor de bewoners. Zij kunnen het groen op verschillende manieren gebruiken. Van “passief” genieten tot recreatief of sportief. Een sportieve en actieve leefstijl van bewoners van Utrecht gaat samen met aantrekkelijke mogelijkheden om te bewegen in de vorm van diverse routes en (sportieve) speelplekken die dicht bij huis te vinden zijn. De bewoners van Utrecht bezoeken daarvoor recreatieve mogelijkheden tot op circa 10 kilometer van het centrum.

Recreatief groen vraagt niet alleen om voldoende groene ruimte en een goede bereikbaarheid maar ook om een goede en gevarieerde kwalitatieve invulling. Binnen 10 kilometer van het centrum liggen 56 groengebieden die samen een recreatief, groen netwerk aan bewoners bieden. Binnen en buiten Utrecht zijn belangrijke netwerken aan recreatieve wandellijnen ontwikkeld. Deze netwerken sluiten veelal aan op het stedelijke groen en op haltes van het openbaar vervoer. De kwaliteit van het recreatief netwerk is vastgesteld door analyse van basisvoorzieningen voor recreatie in water en groen.

- De kwaliteiten van het recreatieve, groene netwerk zijn (zie figuur 2.5):
- aan de noord- en oostkant goed tot zeer goed: met name in Amelisweerd, de Maarsseveense plassen e.o. en het gebied langs de Vecht;
 - ten zuiden en ten westen van Utrecht zeer wisselend: Haarzuilens en het park Oudegein hebben een hoge recreatiewaarde. De recreatiegebieden Hollandse IJssel en Laagraven zijn nog in aanleg en kennen nu een beperkte recreatieve waarde;
 - in de oude stad in het algemeen redelijk. Positieve uitschieters zijn het Zocherplantsoen en het park Oog in Al;
 - in Leidsche Rijn, in Vleuten en in De Meern nog in ontwikkeling;

- de spreiding van de meeste functies in het groen is redelijk. De spreiding van volwassen bos, zwemwater, restauratieve voorzieningen, stadsboerderijen en sportterreinen verschilt wel duidelijk over Utrecht.

De recreatieve kwaliteiten zijn al met al wisselend. Dit zorgt voor een onevenredige belasting van het recreatieve groen aan de oostzijde van Utrecht. In het zuiden en westen blijven de recreatieve kwaliteiten en de capaciteit achter bij andere delen van Utrecht. In Leidsche Rijn wordt onder meer met het Leidsche Rijn Park hard ingezet op de gewenste verbetering.

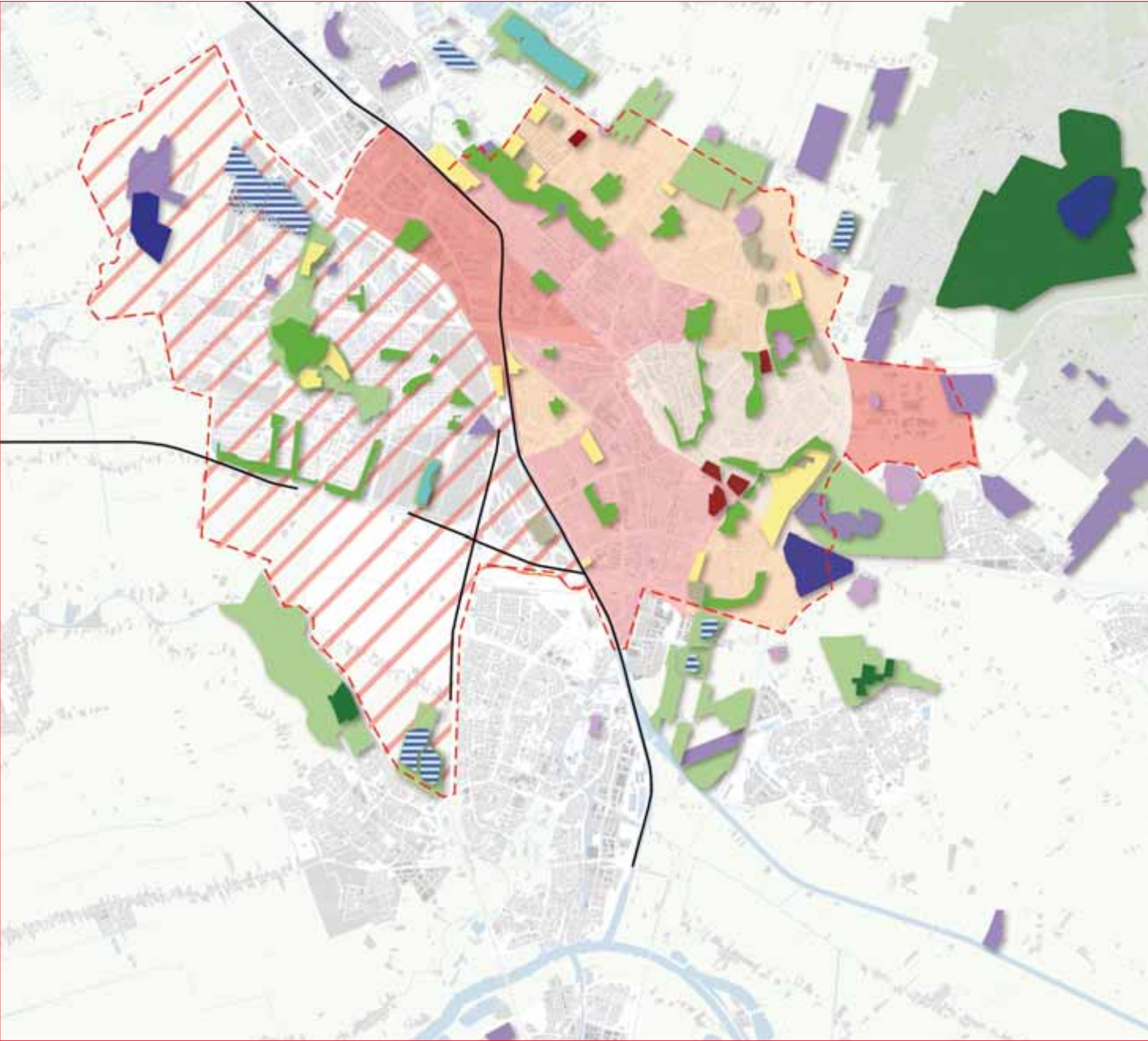
De afstanden in Utrecht zijn door de annexatie van Vleuten en De Meern aanzienlijk toegenomen. De huidige verbindingen zijn door de aanwezige barrières, hun inrichting en hun ligging onvoldoende toegerust voor het afleggen van grotere afstanden (zie figuur 2.5). Voor de wandellijnen is door het wandelplatform LAW een overzicht van op te lossen knelpunten benoemd. Door bovenstaande factoren liggen niet meer alle stadsparken voor alle bewoners van Utrecht binnen fietsafstand. De omringende landschappen zijn alleen nog voor bewoners van nabij gelegen wijken per fiets of te voet bereikbaar. De auto is voor veel inwoners zonder auto geen oplossing voor deze verminderde bereikbaarheid.

De barrièrewerking van de wegeninfrastructuur en van de kanalen is een tweede beperkende factor in de bereikbaarheid van de stadsparken en de landschappen. De bewoners van de GSB-wijken en van Leidsche Rijn zijn zowel beperkt in hun toegang tot stadsparken als tot omringende landschappen.

Afb. 2.5 (rechterpagina)
Recreatieve kwaliteit

Recreatieve kwaliteit

2.2.3 Cultuurhistorie

In Utrecht komen vier cultuurhistorische fenomenen samen. De ontwikkeling van deze historische waardevolle elementen en structuren in Utrecht zijn intens verbonden met de landschappen, met het groen en met het water. Enerzijds bieden de elementen verstillingsruimte en rust voor planten en dieren, anderzijds worden recreanten extra kwaliteiten in het groen aangeboden. De groene, cultuurhistorische elementen zijn een belangrijke kwaliteit van Utrecht.

Limes

De Romeinen gebruikten de oude Rijnloop als een natuurlijke noordgrens van het Romeinse Rijk. De Limes strekten zich uit over heel Europa (zie figuur 2.6). Op deze Limes verzamelden zich soldaten in forten en vestingen. Ten westen van Utrecht is deze historie nog in de bodem terug te vinden. De aanwezigheid van de Limes is nu weerspiegeld in de ligging van de parken van Leidsche Rijn. Een totale structurerende vorm, zoals die in het begin van onze jaartelling is nu niet meer voorstelbaar.

Zocherplantsoen

Een ander verdedigingswerk, het middeleeuws bolwerk om de binnenstad, is in 1828 gesloopt en omgevormd tot een lommerrijk wandelpark naar een ontwerp van J.D. Zocher. De vele kwaliteiten van deze groenblauwe ring om de historische binnenstad zijn door velen bezongen en zijn uitgangspunt voor de omvangrijke renovatie van het groen en de paden.

Nieuwe Hollandse Waterlinie

De linie is vanaf eind 19e eeuw aangelegd ter bescherming van de steden in het westen van Nederland en functioneerde door delen van het land onder water te zetten. De eerste verdedigingsring in Utrecht ligt nu binnen de bebouwde kom. Later werd een tweede linie aangelegd meer buiten Utrecht. Pas in 1951 zijn de restricties voor bebouwing en gebruik aan de oostzijde van Utrecht vervallen. De linie versterkt ook nu nog het contrast tussen “binnen” en “buiten” en is een voorloper van het huidige buffergebied tussen Utrecht, Zeist en De Bilt. Water, landschap en cultuurhistorie vormen in potentie een prachtige samenhangende structuur aan de oostzijde.

De buitenplaatsen, landgoederen en kastelen

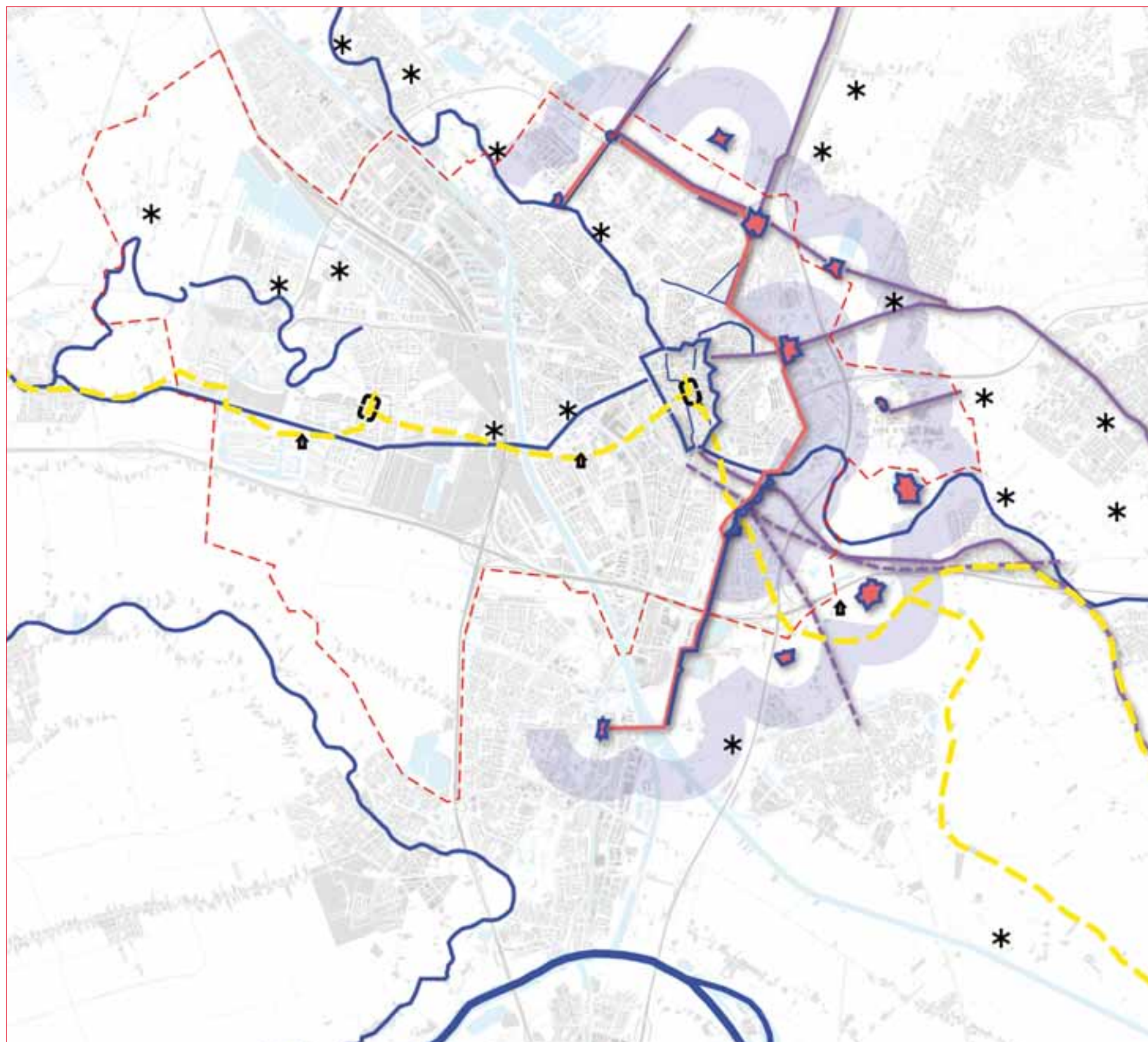
Bovenstaande woonvormen zijn sterk verbonden met de landschappelijke structuren. Er is een onderscheid te maken tussen de landgoederen aan de rivieren en op de Utrechtse Heuvelrug. Op de hoger gelegen gronden van de stuwwal hebben zich monumentale bossen ontwikkeld

met daarin over een grote lengte een verfijnde reeks landgoederen (de Stichtse Lustwarande) tot aan het voormalige landgoed “De Oorsprong” aan de Biltstraat. Langs de Vecht en de Leidsche Rijn zijn de landgoederen veelal aan historisch water gelegen.

Afb. 2.6 (rechterpagina)
Cultuurhistorische samenhang

Cultuurhistorische samenhang

3 Evaluatie en analyse: 1990 – 2030

Het huidig beeld van het stedelijk groen kent twee zijden. Uit een evaluatie van eerder vastgesteld beleid blijkt dat er belangrijke knelpunten zijn voor zelfstandige ontwikkeling van het stedelijk groen in de bestaande stad. De uitbreidingsmogelijkheden, de eigendomspositie en de beschikbare financiën voor nieuw groen zijn beperkt. Tegelijkertijd is het stedelijk groen in Leidsche Rijn aanzienlijk uitgebreid en is het groen van de grote stadsparken is verbeterd.

Het Rijk, de provincie Utrecht, het Bestuur Regio Utrecht (BRU) en de gemeente Utrecht zetten voor de toekomst in op: meer groen om de stad, een betere balans tussen rood en groen en het versterken van landschappelijke kwaliteiten. Deze inzet komt tegemoet aan de verwachte grotere vraag naar groen van bewoners en bezoekers van Utrecht.

3.1 Knelpunten bij ontwikkeling en beheer: 1990 - 2006
Uit een evaluatie van het Groenstructuurplan uit 1990, de Kadernota Stadsnatuur uit 1998 en van de uitvoeringspraktijk blijken knelpunten voor een zelfstandige ontwikkeling van stedelijk groen.

- een actueel afwegingskader voor groen ontbreekt. Het groen in Utrecht moet onderhouden worden en de financiële middelen zijn beperkt. Een actueel afwegingskader voor het groen is noodzakelijk om gefundeerde keuzes te maken, om middelen voor de ontwikkeling en het beheer van het stedelijk groen doeltreffend en doelmatig in te zetten. De toenemende druk op de groene ruimte is een tweede reden voor een dergelijk afwegingskader;
- In Utrecht is op basis van landelijke cijfers een tekort aan groene meters geconstateerd van circa 300 hectare. Het totale tekort aan groen rondom Utrecht is 4.100 hectare.
- Binnen de bestaande bebouwde kom is weinig ruimte om het areaal aan groen significant te vergroten;
- het groen in Utrecht is ongelijk verdeeld. De wijken Kanaleneiland, Lombok, Rivierenwijk, Dichterswijk, Zuilen en Ondiep beschikken over minder (kwalitatief) groen dan elders in Utrecht.
- de Gemeente heeft een gedeelde positie in het groen. Belangrijke delen van het stedelijk groen zijn in handen van derden of liggen op het grondgebied van de buurgemeentes. Dit groen is wel belangrijk voor de inwoners van Utrecht en bezit aanzienlijke betekenis voor de stedelijke groenstructuur;

- de Gemeente heeft beperkte investeringsgelden voor groen. De financiële middelen voor groen zijn beperkt. Uit een evaluatie van het Groenstructuurplan uit 1990 blijkt dat projecten vooral zijn gerealiseerd door aan te haken bij ruimtelijke projecten (zie figuur 3.1). Hierdoor is ook de directe sturing op de ontwikkeling van het stedelijk groen beperkt.

3.2 Uitbreidingen en verbeteringen: 1990 - 2007
Tussen 1990 en 2006 zijn vele tientallen hectares aan groen aangelegd in Leidsche Rijn en zijn zes stadsparken in de bestaande stad opgeknapt. Tevens zijn plaatselijk hindernissen voor de flora en de fauna in Utrecht plaatsen verholpen.

3.2.1 Masterplan Leidsche Rijn (1995)
In Leidsche Rijn is een grote transformatie in de (groene) ruimte gaande. Voormalig buitengebied wordt bebouwd of wordt ontwikkeld tot Rijnkennemerlaan, Park Hoge Weide, Amaliapark, Klein Archeologiepark, Milan Viscontipark, Geluidswalpark Veldhuizen, Waterwinpark en het Leidsche Rijn Park (zie figuur 3.2). De verschillende parken

Afb. 3.2 (rechterpagina)
Aanleg openbaar groen in Leidsche Rijn

1 Archeologiepark	12 Binnenhof
2 Park de Hoge Weide	13 Leidsche Rijn Park
3 Volkstuinen	14 Ecologische Zone Haarrijn
4 Vier seizoenentuin	15 Landinrichting Haarzuilens
5 Prinses Amaliapark	16 Geluidswalpark
6 Park Grauwaart	17 Sportpark Rijnvliet
7 Groot Zandveld	18 Verlengde Prinses Amaliapark
8 Waterwinpark	19 Dakpark A2
9 De Milan Viscontipark	20 Overtuin
10 Rijnkennemerlaan	21 Park De Wiel
11 Park De Balije	22 Romeinse Zoom

Afb. 3.1 (onder)
Evaluatie Groenstructuurplan 1990

LEGENDA

	Successen
	In uitvoering
	“aangevraagd”
	nog niet uitgevoerd

Aanleg openbaar groen in Leidsche Rijn

maken van Leidsche Rijn een groen stadsdeel voor de toekomstige 80.000 inwoners. Bij een volledige uitwerking van de plannen is straks bijna 400 hectare groen aan Utrecht toegevoegd.

In het Masterplan Leidsche Rijn is in 1995 al een ongeveer 300 hectare groot park opgenomen als groenzone tussen de kernen Vleuten en de Meern en Utrecht. Nu 10 jaar verder wordt het park gerealiseerd, zijn de eerste bomen gepland en worden de eerste sportvelden gerealiseerd. Hiermee krijgt het grootste stadspark van Nederland vorm. Een opgave die voor Nederland uniek is en vergelijkbaar is met de aanleg van het Amsterdamse Bos.

3.2.2 Groene Web (1997)

In 1997 zijn de knelpunten in de ecologische infrastructuur geïnventariseerd. De Groene Web projecten pakken deze knelpunten aan en zorgen voor oplossingen. Het doel van de projecten is het opheffen van barrières voor planten en dieren. Het Groene Web is het enige programma om aan een groenstructuur in Utrecht te werken. Hiervoor is een beperkt jaarbudget (circa 0,17 miljoen euro/jaar) beschikbaar.

Sinds 1997 zijn voor 42 projecten kredieten verstrekt en zijn 20 projecten afgerond. In het kader van het Groene Web is 2,5 kilometer natuurvriendelijke oever aangelegd, 180 meter ecologische muur gemetseld, zijn zes fauna-tunnels geboord en negen loopplanken opgehangen. In zes gebieden is een bloemrijke zone gemaakt. De Groene webprojecten zijn een bescheiden bijdrage aan het voltooiën van een stedelijke groenstructuur. In het kader van de actualisatie van het Groenstructuurplan is het hele programma van het Groene Web herzien.

3.2.3 Opknappen zes stadsparken (2001 - 2007)

In de afgelopen jaren zijn het Zocherplantsoen, het Julianapark, het park de Gagel, het Watertorenpark, het park Transwijk en het Vechtzoompark ingrijpend gerenoveerd en heringericht (zie figuur 3.3). Eén van de uitgangspunten van de renovatie was om de specifieke karakteristieken van de verschillende parken duidelijker in beeld te brengen. Bovendien zijn de parken ingericht voor een groter aantal bezoekers en gebruikers. De recente herinrichtingen zijn bovendien in nauwe samenspraak met de buurtbewoners voorbereid. De verwachting is dat de parken nu voldoen aan de vraag van de bezoekers en dat de komende jaren slechts kleine aanpassingen in inrichting wenselijk zijn. Voor de opknopbeurt lag de score van de tevredenheid van de bezoekers van de parken soms nog maar op 50 procent. Hierna is de tevredenheid toegenomen tot wel 80% bij het Julianapark (Parken en de openbare ruimte, BI, februari 2006).

3.3 Maatschappelijk ontwikkelingen na 2007

Het stedelijk groen kan de strijd om de vrije tijd van de toekomstige stadsbewoners goed aan als meer kwaliteit en grotere diversiteit wordt geboden.

Het laatste onderzoek (NUP) geeft de waardering van bewoners voor het groen aan:

- over de groenvoorzieningen in het algemeen zijn mensen tevreden: 17% is (zeer) ontevreden, 16% is neutraal en 66% is tevreden tot zeer tevreden.
- over het park bij hen in de buurt is zijn de meeste bewoners tevreden: maar liefst 70% van de Utrechters is tevreden tot zeer tevreden.

De maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van de vrije tijd zijn van

invloed op het recreatieve en het sportieve gebruik van het groen.

Grofweg zijn er twee typen veranderingen: (1) veranderingen in bevolkings-samenstelling en in huishoudens en (2) verschuiving van smaakvoorkeuren. Deze veranderingen leiden naar verwachting tot een vergrote vraag van de utrechtse bevolking naar meer gevarieerd groen. Bewoners vragen in de toekomst waarschijnlijk ook naar een grotere afwisseling in het groen op korte afstand van Utrecht.

Afb. 3.3
(van linksboven naar rechts-
onder)
Opknapbeurt
park de Watertoren,
Zocherplantsoen,
Julianapark,
park de Gagel,
Vechtzoompark,
park Transwijk

3.4 Afstemming tussen overheden: 2007 - 2015

In dit Groenstructuurplan is nadrukkelijk gekeken naar het beleid van andere overheidslagen. Het Rijk, de provincie Utrecht, het recreatieschap de Stichtse Groenlanden, het Bestuur Regio Utrecht en de gemeente Utrecht¹⁾ hebben de volgende overeenkomsten in hun beleid voor groen:

- herstellen van de balans tussen “rood” en “groen”;
- ontwikkelen van grootschalige groengebieden;
- toevoegen van ruimtelijke kwaliteit met cultuurhistorie.

De plannen van de gemeente Utrecht, van het Rijk en van de provincie Utrecht sluiten goed aan bij de verwachte maatschappelijke ontwikkelingen voor groen. De realisatie van een volledige groenstructuur is mede afhankelijk van externe partijen. Dit geldt met name voor de aansluiting van de stedelijke groenstructuur op de landschappen rond Utrecht. Hierbij zijn vier externe programma’s van belang.

(1) Landinrichtingsprojecten (ministerie van LNV, provincie Utrecht en recreatieschappen)
Realisatie van de landinrichtingsprojecten legt 1.275 hectare groen neer naast de bebouwde kom van Utrecht (zie figuur 3.4). In het Noorderpark (125 hectare) is er naast landbouw, natuur en recreatie de afgelopen jaren ook aandacht geweest voor de milieuthema’s. “Groenraven-oost” dient de versterking van de ecologische hoofdstructuur (EHS), de verbetering van de openluchtrecreatie (230 hectare) en de realisatie van een geleidingszone tussen het stedelijke en het landelijke gebied. “Utrecht-west” (925 hectare) moet een belangrijke functie gaan vervullen voor de opvang van dagrecreatie.

(2) Provinciaal uitvoeringsprogramma (provincie Utrecht)
De provincie Utrecht stelt ieder jaar een provinciaal meerjarenprogramma op voor het landelijk gebied. Op basis van dit programma maakt zij afspraken met het Rijk over doelen en geld. De “Agenda Vitaal Platteland” wordt momenteel opgesteld. Interessante onderdelen van deze agenda voor de stedelijke groenstructuur zijn de aanleg van ecologische en recreatieve routes en de financiële ondersteuning van de landinrichtingsprojecten (zie (1)).

(3). Uitvoeringsprogramma (Bestuur Regio Utrecht)
De nadruk van het programma van het BRU ligt voor Utrecht de komende tien jaar op:

- lopende landinrichtingen Noorderpark, Groenraven-Oost en Utrecht-West;
- de realisatie van het Jac. P. Thijsselint;
- de verbinding tussen het groengebied van Leidsche Rijn, Rijnenburg en de Hollandsche IJssel;
- de zone ten oosten van Utrecht naar het Kromme Rijngebied.

Kansrijke projecten voor Utrecht zijn een parkeerplaats bij Amelisweerd, een langzaam-verkeerverbinding bij fort Blauwkapel, een extra ambitie op het basis-inrichtings-plan voor polder Ruigenhoek en het graven van de Viking Rijn.

(4). Nieuwe Hollandse waterlinie (provincie Utrecht en gemeente Utrecht)
De projecten voor de waterlinie zijn nog in een prille voorbereidingsfase. De Provincie probeert derden aan te zetten om initiatieven voor de linie te ontwikkelen en uit te voeren. Projecten zijn onder andere de actieve reconstructie van de hoofdverdedigingslijn in de vorm van een route en het realiseren van recreatieve en ecologische verbindingen tussen en rond de forten. De gemeente Utrecht werkt de projectenveloppe “Kraag van Utrecht” uit. Hiervoor worden projecten benoemd in de oostrand van Utrecht voor zowel het herstel van de forten als de realisatie van groene en “blauwe” projecten in de linie.

Een belangrijke voorwaarde voor verdere samenwerking met de externe partners is het afstemmen van gemeentelijke en externe wensen en programma’s (zie hoofdstuk 5).

3.5 Samenwerking binnen Utrecht
In Utrecht zijn vele groengroepen²⁾ actief, zowel op stedelijk, als op wijk - en buurtniveau. Deze groengroepen en de bewoners van Utrecht beschikken over veel kennis en deskundigheid voor onderdelen van de stedelijke groenstructuur. Daarnaast zijn zij belangrijk als gebruikers van het groen. Zij dragen wensen en knelpunten aan voor de inrichting en het gebruik van het groen. Hierbij dragen zij bij tot de realisatie en verbetering van het groen. In de Groene Webprojecten, bij de herinrichting van de stadsparken, de aanleg van het groen in Leidsche Rijn wordt steeds samengewerkt tussen de bewoners en de gemeente Utrecht.

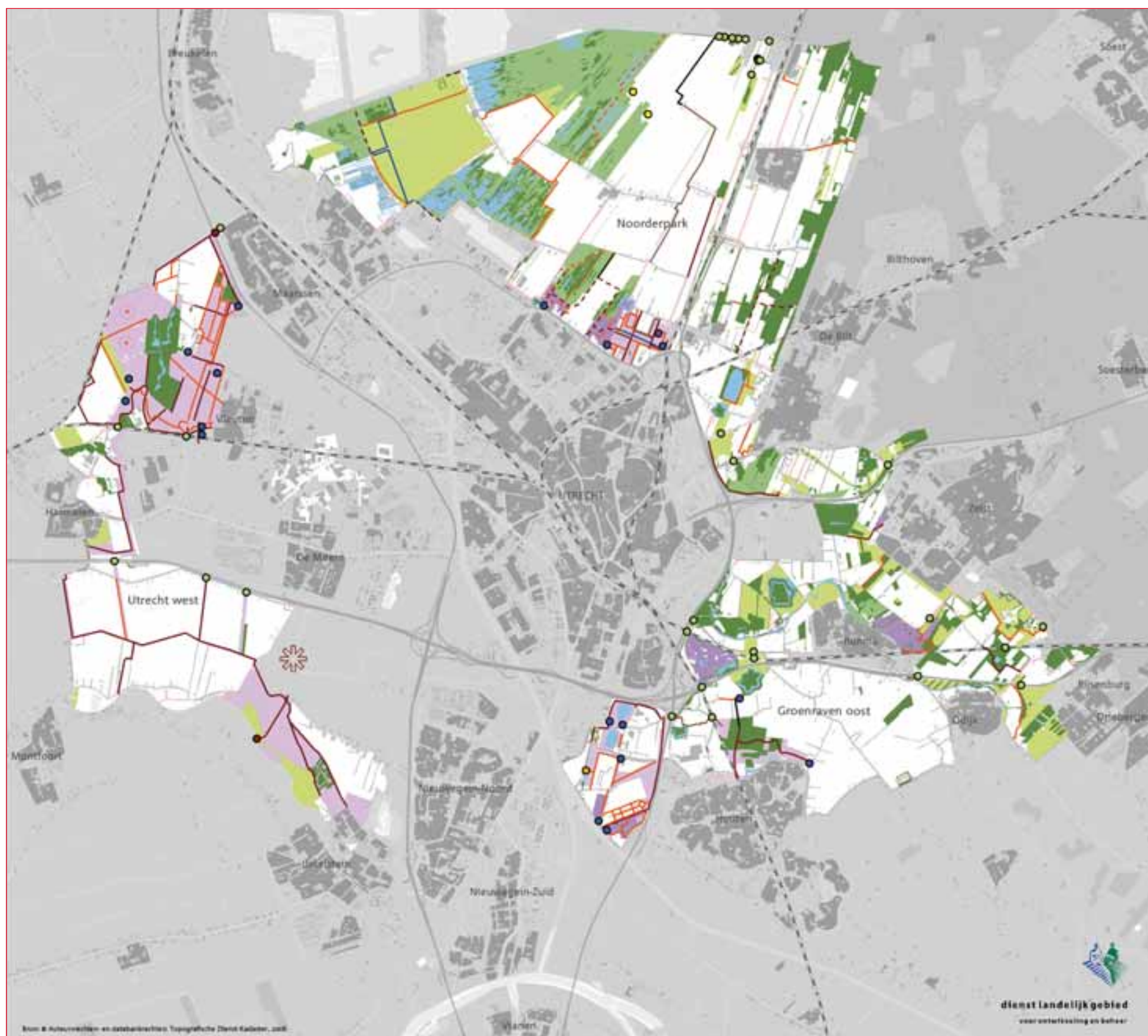
Afb. 3.4 (rechterpagina)
Landschapsinrichtingsprojecten
(concept overzichtskaart van DLG)

¹⁾ Nota Belvédère (1999), Nota Ruimte (2005), Regionaal Structuur Plan (november 2005), Structuurvisie Utrecht 2015 - 2030 (2004), Werkdocument Ecologische Verbindingszones provincie Utrecht, 1993.

²⁾ zoals de beheergroep Klopvaart-noord, Bloeyendaal, de beheergroep Speeltuin Krijtstraat, de beheergroep Tivolituin, het bewonersoverleg Lunetten, de bewonersgroep Koekoeksplein, de bewonersvereniging de Bickershof, de bewonersvereniging het groene dak, het buurtcomité Tuindorp-oost, het buurtcomité Vogelenbuurt, de Adelaarhoftuin, de tuin adoptie klub en de vereniging de Kersentuin.

Landinrichtingsprojecten (concept overzichtskaart van DLG)

4 Visie op 2030

In Utrecht en in de regio is de filosofie van de compacte stad steeds het uitgangspunt voor stedelijke ontwikkeling. De visie voor het stedelijk groen gaat uit van de verbetering van de kwaliteit van het huidige stedelijk groenareaal en het realiseren van groene verbindingen naar de omliggende landschappen en uitbreiding van het groene areaal om Utrecht.

4.1 Ambities tot 2030

4.1.1 Beter groen binnen de bebouwde kom

Balans tussen “rood”, “groen” en “blauw”

Bij de uitbreiding van het areaal aan groen is lokaal maatwerk essentieel voor een goede balans tussen “rood”, “groen” en “blauw” (zie ook Nota Ruimte). Voor het stedelijk groen binnen Utrecht wordt daarom uitgegaan van bestaande verschillen tussen wijken; een egale verdeling van areaal over de stad is niet haalbaar.

Bij nieuwbouw binnen de bebouwde kom wordt ten minste voldaan aan de Jantje Betonnorm. Drie procent van het projectgebied wordt ingericht voor groen en voor spelen. In de nieuwe uitleggebieden wordt voor de aanleg van groen het richtgetal van 75 m2 per woning uit de nota Ruimte gehanteerd. In Leidsche Rijn wordt overigens een dergelijke hoeveelheid groen ruimschoots gerealiseerd. Waar mogelijk (bv. in Rijnenburg) wordt met externe partners meer groen gerealiseerd om het huidige imago van Utrecht als groene stad verder te versterken.

Intensiveren van groen in Utrecht

De capaciteit en de kwaliteit van het groen wordt vooral verhoogd door een intensivering van het groen (zie figuur 4.1). Door het toevoegen van functies en verbindingen maken straks meer mensen gelijktijdig gebruik van het groen. Deze slag is met het opknappen van zes stadsparken al ingezet. In de wijk- en buurt parken van Utrecht kan de ontwikkelde werkwijze vooral verder worden uitgebreid om de capaciteit van het groen te vergroten.

Afb. 4.1 (linkerkolom)
Beter groen binnen de bebouwde kom

Afb. 4.2 (rechterkolom)
Sneller door het groen naar buiten

Toegankelijk maken van besloten groen

De sportcomplexen, forten, golfbanen en volkstuinen zijn nu onderbenutte onderdelen van de groenstructuur én vormen vaak een barrière in doorgaande verbindingen naar buiten. Een gedeeltelijke openstelling is al wel bereikt voor de volkstuinen en de begraafplaatsen. Het groen van de forten, de sportcomplexen en zo mogelijk van de golfbanen wordt langzaam maar zeker beter ontsloten. Het doorverbinden van routes heft de barrièrewerking van de delen van het stedelijk groen op. Grondpositie, geld en ruimtelijke procedures zijn de sleutel tot het ontsluiten van het besloten groen.

Groene beheergroepen steunen

De functie van de beheergroepen voor het groen overstijgt vaak het lokale belang. In analogie van de provinciale steun aan landelijke beheergroepen kan ook de gemeente Utrecht de stedelijke beheergroepen op hoofdlijnen steunen (zie paragraaf 3.5). De steun bestaat dan voornamelijk uit de uitwisseling van kennis en het verstrekken van materialen. Een beperkte gemeentelijke bijdrage betaalt zich op vele plaatsen in Utrecht terug door een structurele verhoging van de kwaliteit van het groen.

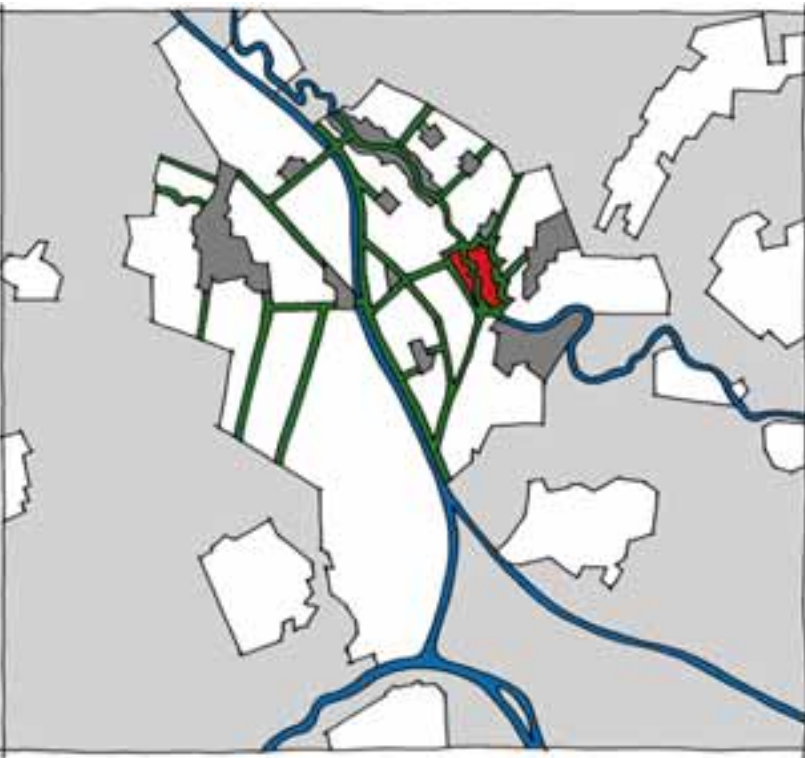
4.1.2 Sneller naar “buiten”

Nieuwe verbindingen aanleggen

De recreatievraag neemt sterk toe. De kwaliteiten van de omliggende landschappen zijn nog onderbenut. De bereikbaarheid van groen in en om Utrecht wordt verhoogd door de aanleg van nieuwe wandel- en fietsverbindingen (zie figuur 4.2). De bereikbaarheid van het groen per auto vergt geen nieuwe verbindingen naar buiten.

Bestaande verbindingen opwaarderen

De reis naar “buiten” is voor veel bewoners al onderdeel van hun uitje naar buiten. Dit vergt een bijzondere inrichting en vormgeving van de trajecten naar buiten. De bereikbaarheid van het groen buiten Utrecht wordt verbeterd

door de bestaande radialen als onderdelen van de groenstructuur te betrekken (zie paragraaf 2.1.3). De voordelen van deze oude toegangswegen zijn de directe toegang naar “buiten” en de korte reistijden. De toepassing van bomenlijnen en de aanpassing van verkeerspunten zijn bescheiden ingrepen die de groene en recreatieve kwaliteit van deze bestaande verbindingen sterk vergroten.

4.1.3 Meer groen naast de bebouwde kom

Gezamenlijke basis voor groen creëren

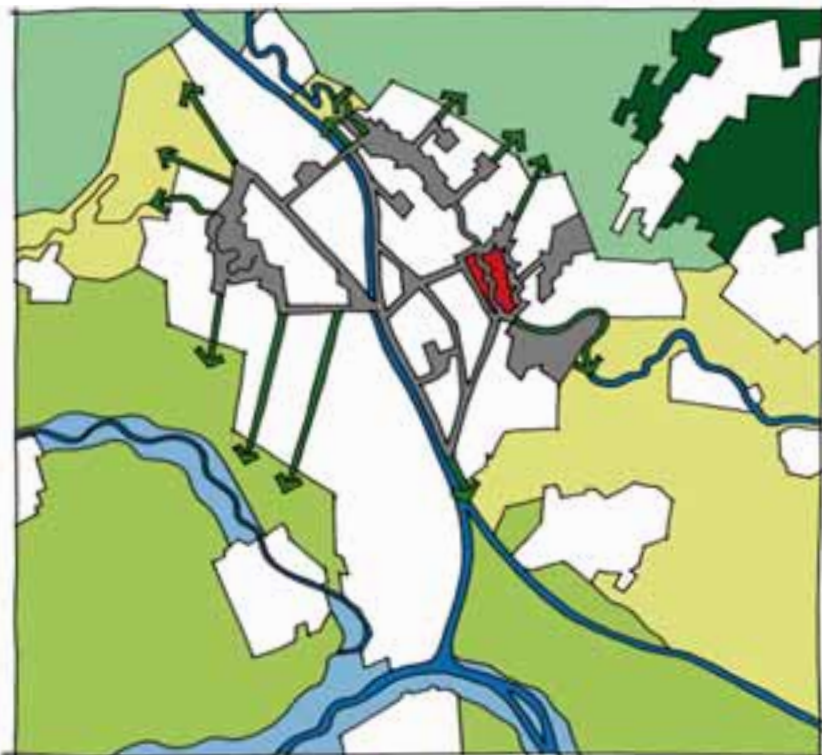
Het behoud en de ontwikkeling van de kwaliteiten van het buitengebied is een gemeenschappelijk doel van het merendeel van de professionele eigenaren en beheerders in het landschap. De provincie Utrecht, ministerie van LNV, Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en natuur- en milieuorganisaties zijn hierin de groene partners van de gemeente Utrecht. Een integrale visie op de stedelijke groenstructuur en de landschappen bevestigt de gemeenschappelijke basis met de externe partners. Dit is verder uitgewerkt in een apart meerjaren groenprogramma.

Nieuw groen buiten Utrecht aanleggen

De belangrijkste oplossing op korte termijn voor het aanvullen van het tekort aan groen is aan te sluiten bij de ontwikkeling van grootschalig groen buiten de bebouwde kom (zie figuur 4.3). Het nieuwe groen in het Noorderpark, in Utrecht-west en in Groenraven-oost kan het tekort aan recreatief groen om Utrecht met zo’n 1.250 hectare verminderen. Na uitvoering van de plannen kunnen dan tachtigduizend bezoekers extra van onze prachtige landschappen genieten. De bereikbaarheid bepaalt uiteindelijk het gebruik van dit nieuwe groen (zie paragraaf 4.1.2).

Afb. 4.3

Meer groen om Utrecht

4.2 Visie op stedelijke groen in 2030

In 2030 bereikt Utrecht een inwonertal van naar verwachting 350.000. Bijna éénderde van de inwoners van Utrecht woont in dat jaar ten westen van het Amsterdam-Rijnkanaal. De oudste bomen in het Leidsche Rijn Park reiken dan tot de vierde verdieping van De Zilveren Zwaan. Amelisweerd is dan net 365 jaar jong.

Alle inwoners en bezoekers kunnen in de toekomst het stedelijke groen overal in Utrecht herkennen, beleven en gebruiken (zie figuur 4.4). Alle wijken in Utrecht bezitten in 2030 één of meerdere grote, groene stadsparken. De stadsparken en landgoederen hebben voldoende ruimte voor planten, dieren en bezoekers. De bewoners van Utrecht kunnen in 2030 op redelijke afstand van hun woning in het groen recreëren. De drukte en het lawaai van de vierde grote stad van Nederland dringt hier nauwelijks door. Dit stedelijk groen is en blijft goed onderhouden. In 2030 is meer en mooier groen in en om de stad aanwezig.

Voor bewoners en bezoekers van Utrecht in 2030 is het groen goed bereikbaar zowel in de stad als daarbuiten. Meer wandel- en fietspaden zorgen voor snelle en rustige verbindingen naar de parken en naar de buitengebieden. De elementen van het stedelijk groen zijn dan met groene verbindingen met elkaar verbonden. De groene ruimtes langs de rivieren zijn bij uitstek goede routes naar buiten. Het stedelijke groen strekt zich als een netwerk uit over het gehele grondgebied en verbindt Utrecht ook met haar omringende landschappen. In 2030 zijn voldoende oplossingen gevonden voor een continue, groene structuur bij het water van het Merwedekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal, het asfalt van de rijkswegen en het ijzer van de spoorlijnen in en om Utrecht.

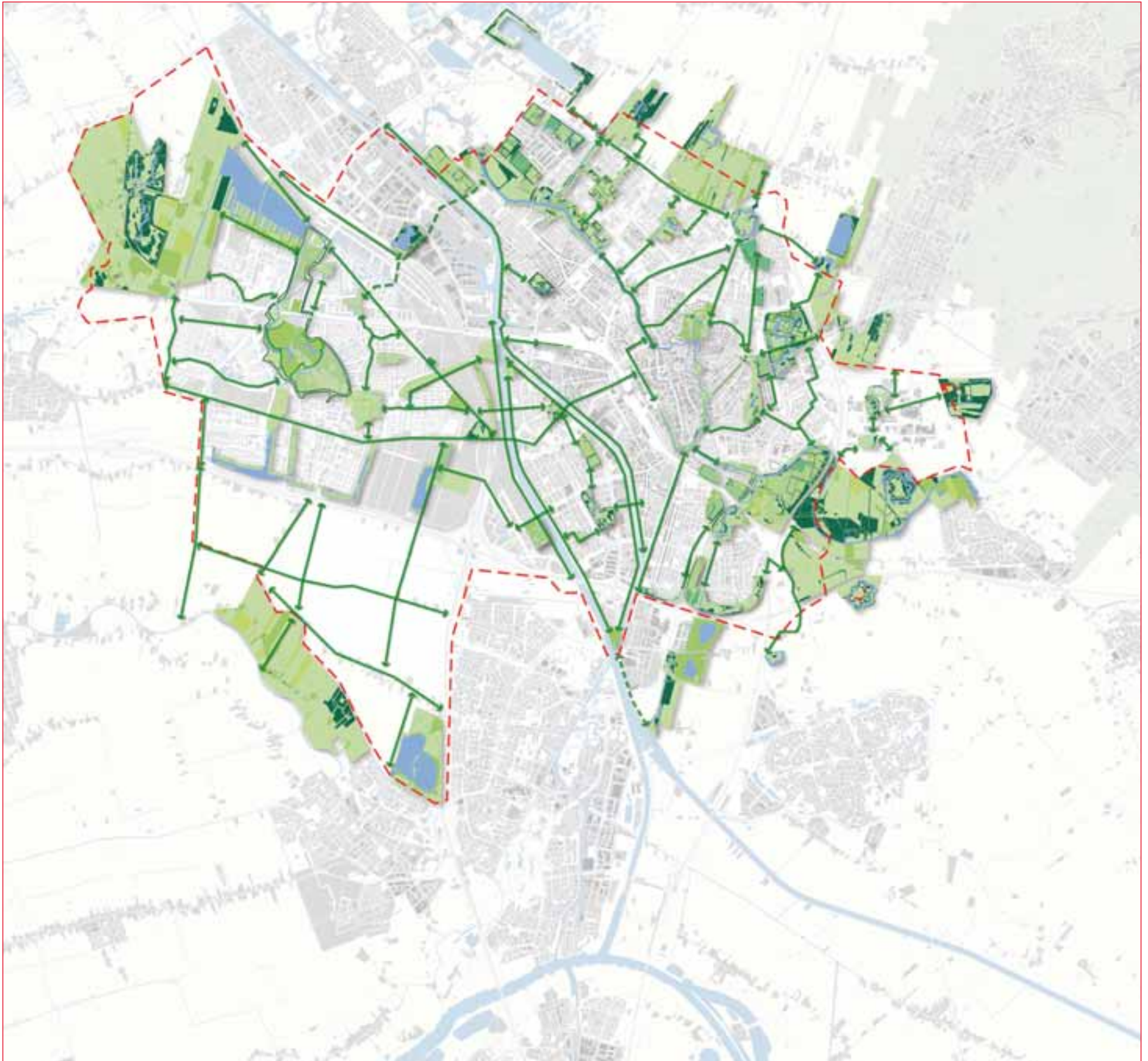
De belangrijkste waarde van het groenstructuurplan is dat het de “groene” ruimte voor de toekomst vastlegt op de plaatsen waar het de stad en haar bewoners helpt leefbaar en bijzonder te zijn. De waarde van deze verbindingen en plekken zal de komende jaren steeds toenemen en de groene ruggengraat voor de stad en haar ommeland duurzaam verstevigen. De te ontwikkelen onderdelen van de perspectieven zijn vermeld in tabel 5.4.

In een apart document, het “ Meerjaren Groenprogramma 2007 - 2011”, wordt de uitvoering voor de komende jaren beschreven. Andere onderdelen van de stedelijke groenstructuur worden na 2011 ontwikkeld.

Afb. 4.4 (rechterpagina)
Visie stedelijke groenstuctuur Utrecht 2030

Visie Stedelijke Groenstructuur Utrecht 2030

4.3 Afwegingskader voor groen

De visie op de toekomstige stedelijke groenstructuur is één van de uitgangspunten voor de ruimtelijke ontwikkeling en voor het beheer van de openbare ruimte. Dit vergt vertaling van de visie naar nota's van uitgangspunten, bestemmingsplannen en beheerplannen in een afwegingskader. Dit kader omvat de randvoorwaarden voor het behoud en de ontwikkeling van de groenstructuur:

- op stedelijk niveau is een goede stedelijke groenstructuur een gelijkwaardig belang naast andere stedelijke belangen. De stedelijke groenstructuur vertegenwoordigt in ruimtelijke afwegingen een expliciet belang in ontwikkelingen en projecten op buurt- en wijkniveau;
- dat bestaande elementen van de stedelijke groenstructuur worden beschermd. De menging van het stedelijk groen met andere stedelijke functies is in principe mogelijk. De randvoorwaarde hiervoor is dat het groene karakter, de kwaliteiten en het gebruik van het groen wordt behouden of verbeterd;
- een eventuele aantasting van bestaand stedelijk groen wordt elders in de groenstructuur gecompenseerd;
- de locatiekeuze voor onderdelen van de stedelijke groenstructuur is gebaseerd op samenhang en continuïteit in de structuur, op haalbaarheid en op potentiële kwaliteiten (zie figuur 4.4.). De gedachte onderdelen kunnen zo nodig elders worden gerealiseerd zolang sprake is van gelijkwaardige alternatieven;
- ontbrekende delen van de groenstructuur worden ontwikkeld. De open einden in de groenstructuur zijn aldus reserveringen voor de realisatie van toekomstig, stedelijk groen;
- het behoud en de ontwikkeling van de stedelijke groenstructuur is op plaatsen met duidelijke tekorten aan wijk- en buurtgroen van een groter belang dan elders.

In planidentificaties dreigt nogal eens een dusdanige stapeling van eisen en randvoorwaarden te ontstaan, dat de realisatie van een initiatief tegen aanvaardbare kosten in gevaar komt. Soms vraagt dat om keuzes te maken. Het College van B&W bewaakt de gemaakte afspraken met betrekking tot de stedelijke groenstructuur en de inrichting van de openbare ruimte in de nieuwbouwlocaties.

4.4 Afstemming met beheer

Het belang van het stedelijke groen kan ook doorklinken in het beheer van de openbare ruimte. Hiervoor is de visie doorvertaald naar de kaart met functionele beheereenheden. Een belangrijk uitgangspunt voor het beheer is het onderscheid in beheerniveau voor het stedelijk groen en het wijk- en buurtgroen. Het stedelijk groen wordt op een goed beheerniveau gehouden, het overige groen wordt ten minste voldoende onderhouden. Dit uitgangspunt wordt verwerkt in het meerjarenbeheer-programma van de gemeente Utrecht.

5 Programma met prioriteiten tot 2011

Het programma geeft zicht op de realisatie van nieuw en beter groen in en om Utrecht tot 2030. Tevens wordt ingezet op een verbeterde bereikbaarheid van het stedelijk groen. Het groenprogramma maakt directe sturing op de aanleg van groen mogelijk. Het ontwikkelen van voldoende nieuw groen kan alleen in een bestuurlijke samenwerking met de externe partners in een goede organisatorische en financiële afstemming. Uiteindelijk komt het groenprogramma tegemoet aan de wensen van de huidige en de nieuwe bewoners van Utrecht.

Het nieuwe geld uit het Collegeprogramma 2006 - 2010 (“Utrecht voor elkaar”) is voldoende om tot 2011 belangrijke prioriteiten in het stedelijke groen uit te voeren. In een apart document, “Meerjaren Groenprogramma 2007 - 2011” wordt de uitvoering voor de komende jaren beschreven. Andere onderdelen van de stedelijke groenstructuur worden na 2011 ontwikkeld.

5.1 Uitvoeringstrategieën voor stedelijk groen

Groen is één van de belangrijkste kwaliteiten van Utrecht. Dit vergt een strategie om de bestaande elementen van het stedelijk groen te behouden (zie figuur 5.1). De ontwikkeling van het stedelijk groen kan zelfstandig danwel vanuit andere projecten worden opgepakt: “initiëren” en “steunen”. In beide gevallen is samenhang met de stedelijke dynamiek vereist en gewenst. Het ontwikkelen en verrijken van de groenstructuur is een grote programmatische én financiële opgave (zie paragraaf 5.3 en 5.4).

5.1.1 Koesteren

De bestaande onderdelen van de groenstructuur verdienen bescherming. Het Zocherplantsoen, Soestbergen en Kovelswade hebben als groene rijksmonumenten het hoogste beschermingsniveau. Hier is weinig verandering mogelijk. De andere grote elementen, de stadsparken en de landgoederen, blijven in areaal intact. De inrichting en sfeer blijft hier onder alle omstandigheden overwegend groen. Bestaande verbindingen tussen deze elementen, met de landschappen, de rivieren en de kanalen blijven zelfstandig functioneren. De strategie berust op een actieve inbreng in ruimtelijke projecten, door te informeren en te overtuigen, door het opstellen van een bomenparagraaf.

5.1.2 Initiëren

Het initiëren en uitvoeren van zelfstandige projecten garanderen een gestructureerde ontwikkeling van de stedelijke groenstructuur. Nieuwe kansen voor het stedelijke groen kunnen met zelfstandige financiering snel en zelfstandig worden opgepakt. Een geslaagd voorbeeld uit het verleden is de ontwikkeling van de oevers van de Vecht tot het park Vechtoevers. Het Groene Web is een huidig voorbeeld van het zelfstandig oplossen van knelpunten in het groen.

5.1.3 Steunen

Utrecht gonst de komende decennia van de stedelijke dynamiek. De verkeersinfrastructuur, de woon- en kantoorgebieden en de openbare ruimte ondergaan tal van wijzigingen en uitbreidingen. De ruimtelijke projecten in Utrecht zijn naast bedreigingen ook uitgelezen kansen om groen te ontwikkelen. Het groen in Papendorp, de groene streep van de Rijnkennemerlaan in Leidsche Rijn, het groen in Dichterswijk-west zijn allemaal positieve bijeffecten van deze dynamiek. De strategie is om het stedelijk groen samen met de stedelijke dynamiek te ontwikkelen. Deze strategie is relevant voor de toekomstige ontwikkeling van Rijnenburg.

5.1.4 Meeliften

De strategie “meeliften” vereist een vroege inbreng van de wensen voor het groen in het gemeentelijke proces van planontwikkeling. De strategie betekent ook de inzet van een langdurige lobby voor gemeentelijke belangen bij externe partijen. Al jarenlang wordt bij het Rijk en de Provincie gepleit voor de aanleg van (grootschalig) groen in en om Utrecht. Dit vergt naast een inhoudelijke aansluiting, ook een programmatische en financiële afstemming van wederzijdse wensen.

5.2 Programma

Het programma sluit aan op de visie voor de stedelijke groenstructuur in 2030. De realisatie hiervan vergt de ontwikkeling van nog ontbrekende elementen. In het midden van Utrecht, bij de kanalen is geen sprake van doorlopende verbindingen en zijn slechts enkele grotere onderdelen aanwezig. Het Leidsche Rijn Park is een welkome aanvulling in het groene areaal in het westen van Utrecht en is nu nog een ontbrekende schakel in de groene verbindingen. De grote oppervlaktes van de landinrichtingsprojecten zijn nog verder te ontwikkelen, essentiële scharnierpunten met het regionale groen.

Afb. 5.1 (links)
Koesteren; Begraafplaats
Soestbergen

Afb. 5.2 (midden)
Initiëren nevengeul
Leidsche Rijn

Afb. 5.3 (rechts)
Meeliften; nieuwbouw
Dichterswijk-west

Zie ook tabel programma met prioriteiten (figuur 5.4 blz.36)

Het programma is een selectie van eerdere³⁾ plannen en wensen. Zelfstandige realisatie van al deze plannen en wensen is bij lange na niet haalbaar. De selectie is ontstaan door te toetsen op de noodzaak en haalbaarheid. In het groenprogramma is een globale raming van de uitvoeringskosten voor de groenstructuur opgenomen. Het realiseren van de visie op de stedelijke groenstructuur in 2030 vergt een investering van circa 50 miljoen euro tot 2030. In tabel 5.4 is een overzicht gegeven van het programma met de te ontwikkelen en te verrijken onderdelen van de groenstructuur. Volledige uitvoering van het programma garandeert een groenstructuur die het grondgebied van Utrecht volledig dekt, een solide basis voor het wijk- en buurtgroen en goede verbindingen met het regionale groen. Het programma wordt uitgevoerd door samen te werken met de externe partners (3.4) en met de groengroepen en bewoners (3.5) van Utrecht. De basis hiervoor is het ontwikkelen van samenwerkingsconstructies op plan- en projectniveau.

5.3 Prioriteiten tot 2011

Het voltooiën van de stedelijke groenstructuur tot 2030 vergt een aanzienlijke inspanning en uitvoeringsduur. Dit noopt tot het stellen van prioriteiten voor een overzichtelijke periode: 2007 - 2011. De uitvoeringstermijn voor de prioriteiten is afgestemd op het Collegeprogramma, de meest prominente subsidie-regelingen en de voorziene projecten van derden. De prioriteiten voor de stedelijke groenstructuur zijn (zie figuur 5.4):

- de aanleg van recreatiegebieden aan de rand van de bebouwde kom;
- de realisatie van de eerste fase van het Leidsche Rijn Park;
- de versterking van de groenstructuur in wijken van het Grote Steden Beleid (GSB).

De realisatie van het Leidsche Rijn Park en van de landinrichtingsprojecten zijn eerder beschreven (zie paragraaf 3.2 en 3.4). Hieronder zijn de activiteiten voor het verrijken van de groenstructuur in de GSB wijken toegelicht.

Parkzones langs de kanalen

Het groen in het “nieuwe midden” van Utrecht wordt door een dubbelslag verbeterd. Verdere ontwikkeling van de oevers langs het Amsterdam-Rijnkanaal en het Merwedekanaal verrijkt tientallen hectares bestaand groen en verhoogt de recreatieve capaciteit (zie paragraaf 3.1).

Deze continue zones worden vormgegeven als groene parklinten met een ongekend gevoel van ruimte en openheid. De vernieuwde oevers verwelkomen straks bezoekers uit Kanaleneiland, Oog in Al, Lombok, Majellapark, Schepenbuurt en de Rivierenwijk.

Nieuwe routes naar plassen en rivieren

De slechte bereikbaarheid van groen voor bewoners van het zuiden en westen van Utrecht wordt opgelost door de aanleg van routes langs de oevers van het Merwedekanaal en van het Amsterdam-Rijnkanaal. Deze noord-zuid routes bieden snel toegang naar het groen buiten Utrecht: de Vecht, het plassengebied in het noorden, de Lek en het rivierengebied in het zuiden (zie paragraaf 4.1.2).

Langs de vroegere toegangswegen zijn vaak tal van groene en cultuurhistorische elementen aanwezig (bijvoorbeeld Vaartsche Rijn en Leidsche Rijn). De inrichting en vormgeving van de radialen en accessen wordt aanzienlijk verbeterd. Zo beleven fietsers naar het groen om Utrecht onderweg al een “buitengevoel”

Groene passages van snelwegen en kanalen

Een andere belangrijke factor in de bereikbaarheid van het buitengebied is de passage van de aanwezige snelwegen en kanalen. Een directe en luwe oversteek van de rijkswegen A2, A12 en A27, van het Amsterdam Rijnkanaal en van de noordelijke rondweg komt de bereikbaarheid van het groen ten goede. Hierdoor komt niet alleen het IJsselbos maar ook de Vechtstreek onder fietsbereik voor bewoners van de wijken Leidsche Rijn-centrum, West en Zuid-West te liggen.

Toegangen tot het groen om Utrecht

De landinrichtingsprojecten zijn ook een deel van de oplossing voor het ontbreken van verbindingen naar buiten. Dankzij de projecten worden talrijke recreatieve routes aangelegd. Langs deze routes kunnen gebruikers zich verder naar buiten begeven. Bij de planontwikkeling van de nieuwe recreatiegebieden is evenwel meer aandacht nodig voor de bereikbaarheid vanuit de stad. Dit vergt de verbetering van binnenstedelijke routes, gescheiden verkeersstromen en een logische locatiekeuze van de ingangen tot het grootschalig groen.

5.4 Financiering

5.4.1 De Gemeente

“Oud voor nieuw”

In het Collegeprogramma (“Utrecht voor elkaar”) is 6,4 miljoen euro in de periode 2006 - 2011 beschikbaar voor het thema “openbare ruimte en veiligheid”. De beschikbare middelen worden aangewend voor de financiering van de prioriteiten uit het programma van het Groenstructuurplan. Hierdoor kan circa 1,6 miljoen euro per jaar tot 2011 worden aangewend om de groenstructuur in Utrecht te versterken.

Gemeentelijke grondexploitatie (GREX)

Kleinere ingrepen of aanvullingen op het stedelijk groen kunnen worden gefinancierd uit de grondexploitatie voor het project. De financiering van nieuwe en grotere onderdelen van de groenstructuur kan evenwel niet eenzijdig vanuit zo’n project worden bekostigd.

In Leidsche Rijn zijn eerder al zeven stadsparken gefinancierd uit de grondexploitatie voor Leidsche Rijn. De financiering van de eerste fase van het Leidsche Rijn Park wordt gedekt uit onder andere inkomsten uit de woningbouw, subsidies, inkomsten uit sportvelden en een bijdrage uit de overall grondexploitatie.

5.4.2 Externe partijen

Externe partners beschikken veelal over uitgebreide mogelijkheden om groen-aanleg te financieren. De mogelijkheden voor externe partners om aan te haken bij de aanleg van groen om Utrecht zijn hieronder beschreven.

Europa (EU)

De realisatie van stedelijk groen in Utrecht kan worden gesteund door Europa. De Europese Unie stelt namelijk subsidies beschikbaar om het leefklimaat in de bebouwde op te waarderen. Momenteel werkt de gemeente Utrecht aan het opstellen van een groenvisie voor het Amsterdam-Rijnkanaal. Hieruit vloeien projecten voort die de stedelijke groenstructuur kunnen versterken en geschikt zijn voor Europese subsidies.

³⁾ De projecten zijn geselecteerd uit het Groenstructuurplan (1990), het Groene Web (1997), de Kadernota stadsnatuur (1998), de nota Regionaal groen in de stadsrand (2000), de nota Groen in en om de stad en de Structuurvisie Utrecht 2030 (2005);

Rijk: ILG en ISV

Het Rijk financiert het groen in en om de stad (GOS) uit twee belangrijke fondsen (ILG en ISV). In het ILG bundelt het Rijk, conform de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG), op termijn al haar investeringen in het landelijk gebied. Vooralsnog is het ILG gevuld met de Recreatie Om De Stad (RODS)-gelden. De rijksbijdrage voor het Groen om de Stad (GOS) is vastgelegd in de zogenaamde Verstedelijkingsafspraken. In het ISV stelt het Rijk onder meer middelen beschikbaar voor groen in de stad (GIS). De rijksbijdrage voor de gemeente Utrecht bedraagt bijna 4 miljoen euro voor de ISV-II periode.

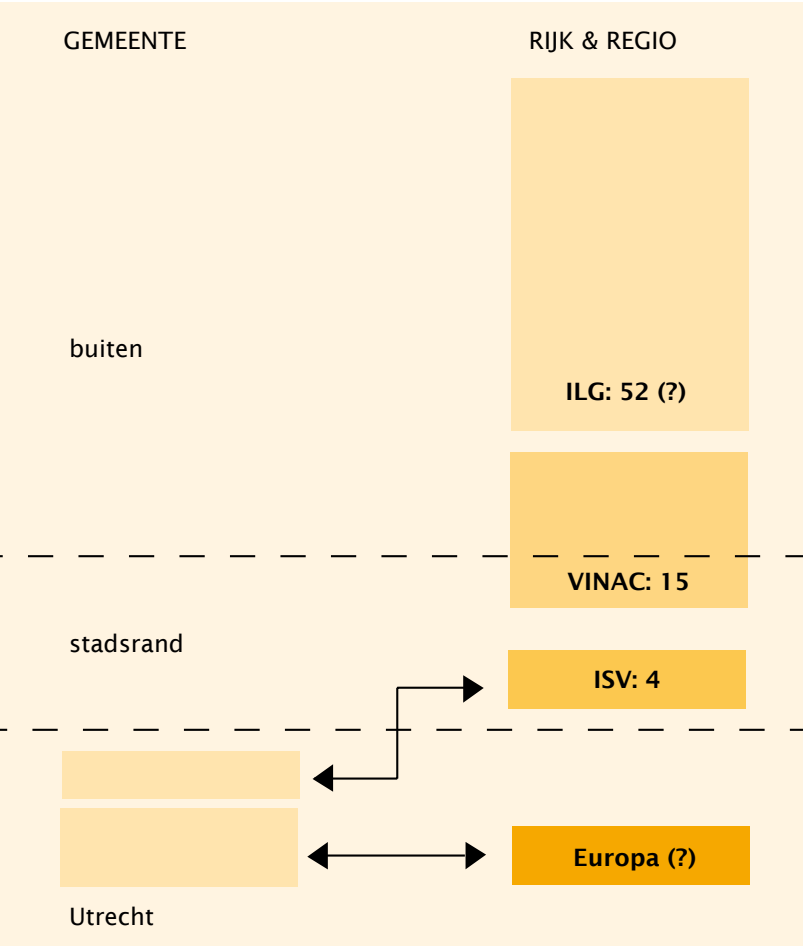
Provincie en BRU: ILG en PUP

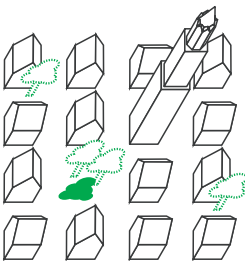
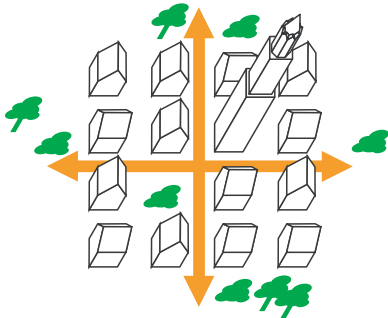
De provincie Utrecht is volgens de WILG de regisseur van de besteding van de ILG-middelen. De realisatie van het strategisch groen verloopt grotendeels via de landinrichtings-projecten rond Utrecht. Het BRU draagt uit eigen middelen bij aan de realisatie van de landinrichtingsprojecten en aan individuele groen-projecten in de regio.

Naast bovengenoemde fondsen bestaan er nog een aantal kleinere geldstromen bij de Provincie en het BRU. De Provincie financiert het provinciaal uitvoeringsplan uit eigen middelen.

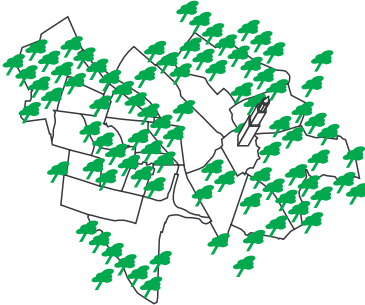
N.B. Het Rijk en Europa stellen voor haar bijdragen vaak de eis van cofinanciering (tot 50%) vanuit de ontvangende partij. De financiering en de vereiste cofinanciering voor de ontwikkeling van de groenstructuur is schematisch weergegeven in figuur 5.5.

Afb. 5.5
(Co-)financiering van
stedelijk groen
2007 - 2011

programma met PRIORITEITEN	AMBITIE	AMBITIE	AMBITIE
	Meer en beter groen in de stad	Sneller naar buiten	Nieuw groen om de stad
			
2007 - 2011 	Leidsche Rijn Park (eerste fase) aanleggen		
		Van Leidsche Rijn naar het plassengebied fietsen	
	Noordelijk deel Amsterdam Rijnkanaal vergroenen	Van Kanaleneiland door Utrecht naar het rivierengebied fietsen	
	Zuidelijk deel Amsterdam Rijnkanaal vergroenen	Van Kanaleneiland door Utrecht naar het plassengebied fietsen	
	Oevers van het Merwedekanaal vergroenen		
	Groen langs de stadsbuitensingel sluiten		
	Openbaar maken gesloten groen		
		Van Leidsche Rijn naar Harmelen fietsen	
		Oversteken naar Noorderpark (keuze 1 van 3)	
		Oversteken naar Noorderpark (keuze 1 van 3)	
		Oversteken naar Noorderpark (keuze 1 van 3)	
		Passages van infrastructuur verbeteren	
			Groen bij Leidsche Rijn en Kanaleneiland aanleggen
			Groen bij Lunetten en Hoograven aanleggen
2012 - 2030 	Leidsche Rijn Park (tweede fase) aanleggen		
	Groen in Rijnenburg aanleggen		
	Van het hart van Leidsche Rijn naar de Vecht		
	Rondje om de vier Lunetten aanleggen		
	Waterlinie zichtbaar maken		
	Plantsoenen langs Vaartsche Rijn verbinden		
		Van Kanaleneiland naar Hollandse IJssel fietsen	
		Oversteken naar Noorderpark (2 van 3)	
		Oversteken naar Noorderpark (2 van 3)	
		Oversteken naar Noorderpark (2 van 3)	
		Langs de weerstandslinie lopen	
		Van Viking Rijn naar IJssel fietsen	
		Van Groenedijk naar Meerndijk fietsen	
		Van Jachthaven naar Haarzuilens fietsen	
			Diverse routes en ommetjes
			Groen bij het Groene Hart aanvullen

Afb. 5.4
Programma met prioriteiten tot 2011

	LIGGING	FINANCIËN							STRATEGIE		
		investerings (Milj. Euro)				cofinanciering					
											
		0	0,2	0,5	1	2	5	10 (genereren)	Steunen	Meeliften	Initieren
	Leidsche Rijn						x	PBLR		x	
	Zuidoever Haarrijnseplas tot Breukelen				x			VINAC/ ILG		x	
	ARK: Koffiebrug tot Westraven						x	EU?	x		
	ARK: Koffiebrug tot Maarssen					x		EU?	x		
	Merwedekanaal				x			GREX?		x	
	Catharijnesingel, Wittevrouwensingel				x			GREX		x	
	Volkstuinen, begraafplaatsen en sportvelden		x						x		x
	Park de Voorn, Leidsche Rijn tot Harmelen					x		EU	x	x	
	NRU, van RWZI via Moezeldreef naar Noorderpark					x		ISV	x		
	NRU, van Vecht via Gagel naar Noorderpark					x		ISV	x		
	NRU, van Vecht naar fort aan de Klop						x	ISV	x		
	Rijksweg A2, A12, A27, Waterlinieweg			x				EU?			x
	Landinrichtingsproject Utrecht-West (Haarzuilens & IJsselbos)				x			ILG	x		
	Landinrichtingsproject Groenraven-Oost				x			ILG	x		
	Landinrichtingsproject Noorderpark (inclusief Ruigenhoek)				x			ILG	x		
	Polder Ruigenhoek				x				x		x
	Leidsche Rijn						x			x	
	Midden in Rijnenburg					x		GREX?			x
	Waterwinpark tot Vecht				x					x	
	Oude Liesbosweg, Beatrixpark			x				ILG	x		
	Inundatiekanaal langs Oude Liesbosweg		x					ILG	x		
	Steenfabriek, Hamerplantsoen, sporthal, Vaartscherijnstraat			x				EU?		x	
	Oostelijk in polder Rijnenburg					x		GREX?	x		
	NRU, van RWZI via Moezeldreef naar Noorderpark					x		ISV	x		
	NRU, van Vecht via Gagel naar Noorderpark					x		ISV	x		
	NRU, van R Vecht naar fort aan de Klop						x	ISV	x		
	Lunetten, fort De Bilt, fort Blauwkapel, fort Voordorp			x				ILG	x		
	Midden in Rijnenburg (nader te bepalen)					x		GREX?			x
	Midden in Rijnenburg (nader te bepalen)					x		GREX?			x
	Westelijk in Rijnenburg (nader te bepalen)					x		GREX?			x
	Diverse locaties			x				PUP	x		
	Bij Rijnenburg, nader te bepalen					x		VINAC/ ILG			x

Aantekeningen

